

Patten!

Nog eenmaal het Woestduincentrum zoals het was en nooit meer zal zijn, in dierbare herinnering aan de vele mooie uren die we er hebben doorgebracht.

Uitgave van de schaakvereniging Amsterdam West, aangesloten bij de Schaakbond Groot-Amsterdam, met één team in de KNSB-competitie en zeven teams in de SGA-competitie. De speelzaal is gevestigd in Speeltuinvereniging Bilderdijkpark, Bilderdijkpark 10 te Amsterdam. Speelavond op donderdag. Jeugd van 18.30-20.00 uur, senioren vanaf 20.00 uur. Patten! verschijnt eenmaal per jaar, bij de start van het nieuwe seizoen.

Inhoudsopgave

1	Waarom Patten?	Jan Winsemius
2	PROCUP, of de edele kunst van het remise schuiven	Jan Winsemius
6	De clubavond in beeld	Marjolein Aarten
10	FIDE - the early years	Dirk Goes
14	Berichtgeving over de match Van der Sterren-Lai	Dirk Goes
17	Mijn match tegen Paul van der Sterren	Hing Ting Lai
19	Materiaal is belangrijk	Jan Winsemius
24	Schaakmisbruik	Sander van de Wiel
27	Seizoen in weekpraatjes	Jan Winsemius
30	Het tragische leven van Klaus Junge	Dirk Goes
36	Geen pat, maar wel een lekkere pot!	Marc Meuwissen
38	De schaker Napoleon	Dirk Goes

Waarom Patten?

– door Jan Winsemius –

Vorig jaar kwam het treurige nieuws naar buiten dat er geen nieuwe versie van 'Matten' zou verschijnen. Dat was jammer omdat het een uniek blad was met geestige verhalen, dat bovendien verlopen en steeds zwakker wordende schakers die nooit meer prijzen pakken de gelegenheid gaf een extra zakcentje te verdienen. Ik zag voor mezelf al een mooie toekomst weggelegd als redacteur. Irritante bijkomstigheid was dat ik nog een doorlopend abonnement had met nog recht op een paar nummers. Juridische strijd leek me onbegonnen werk.

Ongeveer in dezelfde periode gingen Tal/DCG en het Probleem definitief samen om de schaakvereniging Amsterdam West te vormen, West voor intimi. Voorafgaand aan die fusie waren er twee bladen. Er was het maandblad van Het Probleem, dat zo'n 10 keer per jaar uitkwam, en er was de digitale variant van Tal/DCG, zeg maar het blad van Goes. Na de fusie is besloten door te gaan met het clubblad van Het Probleem. Daarmee blijven we maandelijks op de hoogte van de stappen van onze club naar de top, en dat is top! Wel is het jammer dat daarmee tegelijk met 'Matten' in dezelfde periode nog een literair juweel verloren leek te gaan.

Aangezien wij vooral aan de bar van de Woestduin een ongekennde daadkracht vertoonden, werd daar het idee geboren voor Patten. Matten moest blijven voortbestaan, maar wij zijn geen professionals. Bovendien verhalen wij niet van het professionele schaak, maar van het vriendschappelijk-vijandige schaak zoals dat bij West wordt beoefend. En we moeten er met zijn allen voor zorgen dat Goes een beetje van de straat blijft, dat zou tenslotte maar ongelukken opleveren

Daarom Patten. Eén keer per jaar zullen wij met een verhalend overzicht, bij de start van het nieuwe jaar, als aanvulling op de maandelijkse clubbladen, los gaan. In Patten kunt u uw gal spuwen over de onterechte verliespartijen van het jaar, lezen over de grootste schaakevenementen van het jaar, zoals de PROCUP, tips delen over het hyperagressieve schaak en het zuiver positionele schaak, en vooruitblikken naar een nieuw succesvol seizoen.

Veel leesplezier toegewenst!

PROCUP, of de edele kunst van het remise schuiven

- door Jan Winsemius -

Heeft het iets met de opvoeding te maken, of is het zuiver een genetische kwestie? In de jaren '70 mocht die vraag niet worden gesteld. Mijn redactiegenoot zou direct wijzen op het probleem van de politieke correctheid. De remiseschuiver kon in de jaren '70 puur en alleen worden verklaard uit de sociale positie en daarmee samenhangende opvoeding. Professor Buikhuisen had een mooie slag kunnen slaan door na het suggereren van de relatie tussen doorlopende wenkbrauwen, grove kaaklijn en teruglegendend voorhoofd met criminaliteit een nieuw onderzoek op te starten: de relatie tussen de terugwijkende haarlijn, slappe handjes, afhangende schouders, fletse ogen en het structureel remise schuiven. Helaas kwam het nooit zover omdat al zijn onderzoeksfaciliteiten werden ingetrokken na het wenkbrauwenverhaal.

Wij hebben inmiddels een jaar onderzoeksmateriaal om alsnog het nooit verrichte onderzoek van Buikhuisen naar de remiseschuiver te voltooien. De PROCUP levert materiaal op over 120 schakers. Wij hebben helaas van deze schakers geen DNA-materiaal verzameld, maar we kunnen in ieder geval op basis van uiterlijkheden en gedrag oordelen.

Om het onderzoek goed te kunnen doen is het eerst van belang de slotranglijst van het mooiste toernooi van het jaar eens onder de loop te nemen.

PROCUP REMISE KLASSEMENT	wit	zwart	totaal	Partijen	%
Rene Pijlman	8	4	12	28	43%
Piet Kooiman	6	5	11	25	44%
Erik Dekker	6	4	10	22	45%
Mark Nieuwenbroek	4	6	10	25	40%
Hilbrand Bruinsma	4	5	9	25	36%
Dennis Schuitemaker	5	3	8	29	28%
Dick Wolkers	3	4	7	20	35%
Schoffelmeer	2	5	7	30	23%
Cees Flikweert	3	4	7	17	41%
Yvette Nagel	4	2	6	21	29%

We hebben met René Pijlman een glansrijke winnaar, die uiteindelijk misschien toch een beetje verrassend won van de professionele remiseschuiver Nieuwenbroek, die slechts op de vierde plek eindigde. Kooiman was tweede en Dekker derde. Hilbrand Bruinsma pakte een knappe vijfde plek. Niet onvermeld mag blijven dat Dekker het hoogste remisepercentage heeft van allen. Ook heel knap.

Ik heb zelf natuurlijk enorm bijgedragen aan het succes van deze heren, in de eerste plaats door de winnaar van het festijn een halve te doneren.

-
-
- René Pijlman
 Jan Winsemius
-
-

1. e4 c5; 2. Pf3 e6; 3. d4 cxd4; 4. Pxd4 Pf6; 5. Pc3 d6; 6. Le2 Pc6; 7. Le3 Le7; 8. O-O O-O; 9. f4 Ld7; 10. De1 Pxd4; 11. Lxd4 Lc6; 12. Dg3 g6; 13. Ld3?!

13. Le3 is beter.

13d5

13. Ph5; 14. Df2 Pxf4; 15. Dxf4 (15.Lxa7 {hier was ik wat bang voor} Pxd3; 16. cxd3 Lh4; 17. g3 Lg5; 18. Lb6 De7; 19. Le3 f5, maar dat is nergens voor nodig, zwart staat hier prima.) 15. e5; 16. Df2 exd4; 17. Dxd4 en zwart is oké.

14. e5 Pe4; 15. Lxe4 dxe4; 16. Tad1

Beter is 16. De3, waarna wit een duidelijk plusje heeft.

16. Da5; 17. De3 Tfd8; 18. Pxe4 Lxe4; 19. Dxe4 Txd4; 20. Txd4 Lc5; 21. Td1 Dxa2; 22. Kh1 Lxd4; 23. Dxd4 Tc8; 24. h3 Dc4; 25. c3 Dxd4

25. b5; 26. Dd7

26. Txd4 b5; 27. Kh2; 1/2-1/2.

Ragfijn spel van iemand die duidelijk PROCUP-ambities heeft.

Aan het begin van het seizoen kon je al zien dat het niet het seizoen van NieuwenBee zou worden. In onze pot maakte hij weliswaar remise, maar hij dreigde steeds te winnen, en dat is toch niet wat je wil als PROCUPPER.

Jan Winsemius

Mark Nieuwenbroek

1. e4 d5; 2. exd5 Dxd5; 3. Pc3 Da5; 4. d4 c6; 5. Lc4 Pf6; 6. Ld2 Dc7; 7. Pf3 Lf5; 8. Pe5 e6; 9. g4 Le4; 10. Pxe4 Pxe4; 11. Lf4 Ld6

Is volgens de boeken niet de beste zet, maar hoe je in godsnaam beter moet komen te staan in zo'n stelling is mij niet geheel duidelijk. 11. Pd7; 12. Df3 Da5+; 13. c3.

12. Df3 Pf6

Voor mijn gevoel moet wit hier wel redelijk goed staan.

13. O-O-O

De computer suggereert 13. g5 Pd5; 14. Lg3, maar dat is ook niet duidelijk beter of zo.

13. Pbd7; 14. The1 Pd5; 15. Lg3 Pxe5; 16. dxe5

Gespeeld met het oog op zet 18. Objectief beter/spelbaarder is waarschijnlijk nemen met de loper.

Foto Marjolein Aarten.

16. Le7; 17. Lxd5 cxd5; 18. Txd5!?

Je bent toch altijd bang voor remise in een partij tegen zo'n prof. Dit leek me een solide manier om die remise in ieder geval te vermijden. Wie schetst onze verbazing dat de computer na lang rekenen dit de beste zet in de stelling vindt en een evaluatie van 0,00 geeft. Daar ga je dan met je goeie gedrag, gewoon weer remise aan het schuiven!

18. exd5; 19. e6 Da5

De dame kon ook direct naar c5. Achteraf was dat beter. Aan de andere kant had ik dan de volgende fout niet gemaakt.

20. exf7+?

Dit berust op een miscalculatie. Ik was ervan uitgegaan dat de zwarte dame het veld c5 straks niet heeft, maar dat is onzin. Beter was 20. Dxf7+! Kd8; 21. Td1 Te8; 22. Df5 Kc8; 23. Txd5 De1+, bijvoorbeeld 24. Td1 Db4; 25. De5 Dc5; 26. Td5 Dc6; 27. Td7 Lf6; 28. Tc7+ Kd8; 29. Df5 Dh1+; 30. Kd2 Te7.

20. Kf8; 21. De3 Dc5

Dat bedoel ik dus. Na nemen met de dame op c5 is er helemaal geen penning op het veld e8 meer. De looper mag gewoon terugslaan, dus staat wit verloren.

22. De6 h5?

22. Tc8 wint, maar ook allerlei andere zetten waren goed.

23. Lh4! = g5; 24. De5 Th7; 25. Lxg5 Lxg5+; 26. Dxc5 Txf7; 27. Dh6+ Tg7; 28. Df6+ Kg8

28. Tf7; 29. Dg6 Tg7; 30. Df6+ Kg8; 31. De6+.

29. De6+ Tf7

29. Kh7; 30. Te5.

30. Dg6+ Kf8; 31. Dh6+ Kg8; 32. Dg6+ Tg7; $\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{2}$.

Toch knap dat er een remise uitkomt, maar zo solide als Pijlman is het natuurlijk niet. Later in het seizoen zie je ook dat het helemaal mis gaat met Oosterhout.

Mark Nieuwenbroek

Jan Winsemius

1. e4 c5; 2. Pc3 Pc6; 3. g3 g6; 4. Lg2 Lg7; 5. f4 d6; 6. Pf3 Pf6; 7. O-O O-O; 8. d3 Tb8; 9. a4 a6; 10. h3 b5; 11. axb5 axb5; 12. Le3 b4; 13. Pe2 Lb7; 14. g4 Ta8; 15. Dd2 Pd7; 16. d4 cxd4

16. Pa5; 17. b3 (17. Dd3 La6; 18. Dd1 Pc4; 19. Lc1 cxd4; 20. Pexd4 (20. Pfxd4 Db6).

17. Pfxd4 Pc5; 18. Pg3 Pxd4; 19. Lxd4 Lxd4+; 20. Dxd4 Db6

20. b3; 21. c3 (21. Txa8 Db8).

21. Kh2 Pa4

21. b3; 22. c3 Ta2.

22. Tfd1 Dc5; 23. Dxc5 Pxc5; 24. Txa8?

24. Td4.

24. Txa8; 25. Td4 Ta4

25. b3; 26. cxb3 Ta2; 27. b4 Pe6; 28. Td2 Pxf4; 29. Lf1 Ta4; 30. Td4 Pe6; 31. Lb5 Ta1; 32. Td2 Pg5.

26. f5 f6; 27. h4 Kg7; 28. Pe2 La6; 29. Lf3 Lb5; 30. b3?

Beter is 30. Kg3.

30. Lxe2

30. Ta2; 31. Txb4.

31. Lxe2 Ta2; 32. Ld1 Pxb3; 33. Txb4 Pc5; 34. Kg3 Ta3+; 35. Kg2 Ta4?

Beter is 35. Te3;

36. Txa4 = Pxa4; 37. Le2 Pc5; 38. Kf3 Pd7; 39. Kg3 h6; 40. fxg6 Kxg6; 41. h5+ Kg7; 42. Lc4 Pe5; 43. La2

Ik dacht dat zwart hier duidelijk beter stond met het mooie paardje tegen de lelijke loper. De computer zegt dat het hier enorm gelijk staat. De rest van de pot is voor het nageslacht verloren gegaan. Omstanders beweren dat dat is gebeurd doordat zwart de partij besliste met een illegale paardzet. Dat moet dan zijn gebeurd doordat hij werd afgeleid omdat wit op elke zet remise aanbood. Ik zou dan zelf ook illegale zetten gaan doen. Dus 0-1, waarmee een van de topfavorieten voor de PROCUP in de beslissende fase toch een belangrijk halfje liet liggen.

Terug naar het onderwerp: hoe ziet een remiseschuiver er nu eigenlijk uit? Zijn dat mannen met slappe handjes en afhangende schouders? Zijn vrouwen goed in remises? De uitkomst is niet zeer helder. Haarkleur van de heren verschilt enigszins, hoewel er geen echt blonde lokken tussen zitten en ook geen duidelijk donker haar. Je zou kunnen zeggen dat hun uiterlijk net als hun spel ook wat gemiddeld is. De een is wat gespierder dan de ander. Sommigen geven stevige handen, anderen weer niet. Ik heb geen foto's bij de hand, maar zou inschatten dat de meeste heren blauwgrijze ogen hebben. Weinig onderscheidend uiterlijk, weinig onderscheidend spel, gemiddelde scores lijkt de regel.

Het zou ook kunnen dat de opvoeding een belangrijke rol speelt in het remiseschuiven. Daar lijken toch ook aanknopingspunten voor te vinden, want als één ding opvalt aan de schuivers is dat het allemaal tamelijk nette jongens zijn. Het zijn keurige mensen die hun bitterballen bijna met mes en vork eten. Niks geen wild gedoe. Geen gegil aan de bar over hun partij. Beschaafd. Enigszins ingetogen. Maar of dat nu de oorzaak is van het spel? Het kan ook het gevolg zijn natuurlijk. Ik bedoel, waar moet je over gillen aan de bar als je steeds remise speelt?

Een andere benadering van het probleem is de focus op de niet-remiseschuiver. Deze hebben in ieder geval de genetische aanleg niet! Deze hebben een opvoeding die leidt tot nullen en énen. Je moet de groep onder de loep nemen die nooit en onder geen enkele voorwaarde remise schuift. Die groep zit anders in elkaar dan de groep die altijd remise schuift. De groep is onevenwichtiger zou je kunnen zeggen. Dat is ook logisch.

De groep remiseschuivers is zeer eendimensionaal. Het zijn jongens en meisjes die remises schuiven. De groep niet-remiseschuivers bevat een zeer gemêleerd gezelschap. Je hebt natuurlijk allereerst de doelgroep die totaal niet kan schaken. Dat kan zijn omdat de regels nooit goed zijn uitgelegd, maar het kan ook zijn omdat het spel nooit goed is begrepen en bovendien ook nooit goed begrepen zal worden. Deze groep is binnen de club vrij eenvoudig te identificeren. Het zijn mensen die überhaupt zelden een punt halen. Daar moet je natuurlijk geen rekening mee houden. Voordeel van het afzonderen van deze groep is dat je hun uiterlijke kenmerken niet hoeft te identificeren én natuurlijk dat je ze niet bij naam hoeft te noemen.

Het is met het gehanteerde onbegrijpelijke puntensysteem nog niet eenvoudig deze groep te herkennen. Het is een systeem waarbij je na een aantal ronden onmogelijk kunt zien of iemand 0 punten heeft gehaald. Als je niet komt, krijg je bijvoorbeeld ook punten. En als je wel komt, maar verliest, krijg je meer punten dan PSV in een gemiddeld seizoen behaalt. Dat is precies de reden waarom wij van de PROCUP de uitslagen handmatig verwerken. Overigens valt het nog wel mee met deze groep van nul omdat het systeem zo in elkaar zit dat ze na een aantal nullen weer tegen elkaar worden ingedeeld, zodat er alsnog weer remisekansen ontstaan. Zelfs dan laat analyse van de uitslagen zien dat er relatief weinig remises worden gespeeld. In het algemeen is het beeld dat het aantal remises met stijging van de rating toeneemt. De top van de PROCUP-ranglijst heeft een aardige rating, speelt in hoge teams en doet ook aardig mee in de algemene ranglijst. Wat dat betreft verdient Hilbrand Bruinsma natuurlijk een extra pluim.

Het interessantst is daarom om naar de groep te kijken die een hoge rating heeft en toch weinig remises schuift. Daar komt een interessant groepje uit naar voren.

Belangrijk bewijs voor het genetische aspect van het remise schuiven is dat de Scheermeijers gezamenlijk stevig in de bodem van het PROCUP-klassement staan. Tegelijk is een zeer duidelijk bewijs dat training weinig met remiseschuiven te maken heeft (zie de aanwezigheid van Cromsigt in de bodem van het klassement). Deze Cromsigt is immers de trainingspartner van de winnaar van de PROCUP. Kennelijk kan gezamenlijke training en zelfs het hebben van dezelfde trainer de genetische aspecten van het schuiven niet doorbreken. Meuwissen staat zeer hoog, maar daar moet wel de kanttekening bij worden geplaatst dat hij door een iets lagere positie in de algemene ranglijst de toppers van de PROCUP heeft kunnen ontlopen. En we kunnen in ieder geval concluderen dat spelers die weinig remises maken in het algemeen wel een grote bek hebben.

PROCUP REMISE KLASSEMENT	wit	zwart	totaal	Partijen	%
Rob Scheermeijer	1	1	2	21	10%
Marc Meuwissen	1	1	2	21	10%
Cromsigt	1	2	3	26	12%
Jan Winsemius	1	3	4	28	14%
Sven Pronk	1	2	3	21	14%
Paul Scheermeijer	3	1	4	26	15%

De PROCUP was een wild succes en zal volgend jaar zeker worden herhaald. Vanwege de belangrijke invloed van genetica en opvoeding op dit klassement gaan we volgend jaar weer met dezelfde favorieten van start. Ik zet mijn geld volgend jaar toch maar weer eens in op NieuwenB, hoewel Pijlman en Dekker zeker hoge ogen gooien bij de bookmakers.

De clubavond in beeld

- door Marjolein Aarten -

FIDE – the early years

– door Dirk Goes –

In de 19^e eeuw werden schaaktoernooien nog slechts sporadisch georganiseerd. Dat veranderde langzaam maar zeker in het begin van de 20^e eeuw. Het spel werd populair en de toernooien schoten als paddenstoelen uit de grond, waarbij overigens de spelregels van land tot land verschilden. De roep om een internationaal orgaan dat een en ander in goede banen zou leiden werd almaar luider, en op de slotdag van het toernooi van München (1900) werd daartoe een eerste aanzet gegeven. Tijdens een door de Britse meester Amos Burn georganiseerde vergadering presenteerde hij provisorische statuten en reglementen van een nieuw op te richten internationale bond. Doel was het toezien op de naleving van uniforme spelregels en de oprichting van een fonds voor nooddriftige schakers. Burn bepleitte tevens regulering van de vraag wie er wel en wie niet de meestertitel mocht dragen, bedoeld om inflatie van de titel tegen te gaan.

Het initiatief kreeg de steun van Berger, Cohn, Janowski, Lasker, Marco, Maroczy, Mieses, Pillsbury, Schlechter en Showalter. Berger (wiens naam voortleeft in het indelingssysteem Sonneborn-Berger) werd gekozen tot voorzitter en Marco tot secretaris. Berger en Marco waren redacteur van respectievelijk de Deutsche Schachzeitung en de Wiener Schachzeitung, en de hoop was dat zij met publicaties in deze periodieken zouden kunnen bijdragen aan de populariteit van de zojuist opgerichte bond. In de praktijk kwam daar echter niet veel van terecht en de bond leidde jarenlang een slapend bestaan.

In april 1914 werd in Sint Petersburg een groot internationaal toernooi georganiseerd. Tijdens dit toernooi probeerden de deelnemers het project nieuw leven in te blazen. Afgesproken werd enkele maanden later tijdens het toernooi in Mannheim verder te vergaderen, maar nog tijdens dat toernooi brak de Eerste Wereldoorlog uit en hadden de initiatiefnemers andere dingen aan hun hoofd. In 1920 kwam het plan tijdens het toernooi van Gothenburg opnieuw op de agenda te staan, maar voorlopig bleef het bij praten.

In 1921 werd in Havana een match om het wereldkampioenschap gespeeld tussen regerend wereldkampioen Emanuel Lasker en uitdager José Raúl Capablanca. Eindstand 9-5 voor de Cubaan, die daarmee de nieuwe wereldkampioen was. Een jaar later, in zijn eerste optreden als wereldkampioen, won hij het toernooi van Londen overtuigend met 13 uit 15, op eerbiedige afstand gevolgd door Aljechin en Rubinstein. Tijdens dat toernooi, op 9 augustus 1922, legde Capablanca voorwaarden op tafel waaraan een uitdager voor de wereldtitel had te voldoen. Deze zogeheten London Rules stipuleerden dat de uitdager een bedrag van 10.000 dollar diende op te hoesten, waarvan 20% direct in de portefeuille van de regerend wereldkampioen verdween. Het resterende bedrag ging in het prijzenfonds, met als verdeelsleutel 60% voor de winnaar en 40% voor de verliezer. Potentiële uitdagers als Aljechin, Bogoljubov, Maroczy, Reti, Rubinstein, Tartakower en Vidmar gingen akkoord en ondertekenden het manifest.

Inmiddels was op 21 maart 1921 de Franse Schaakbond opgericht. Rijkelijk laat voor zo'n groot schaakland (ter vergelijking: de Nederlandse Schaakbond zag reeds op 23 mei 1873 het levenslicht) maar de Fransen toonden zich wel opmerkelijk ondernemend want ze bliezen nadrukkelijk de oude plannen voor de oprichting van een internationale schaakbond nieuw leven in. Nu wilde het geval dat in 1924 de Olympische Spelen in Parijs werden georganiseerd. Hoewel schaken geen Olympische sport was, leek het de Franse Schaakbond een aardig idee om gelijktijdig met de Olympische Spelen een groot schaaktoernooi te organiseren. Het evenement werd gespeeld van 12 tot en met 20 juli 1924 in het wufte hotel Majestic te Parijs, met Aljechin als toernooirecteur. Er waren 54 deelnemers uit 18 landen (aanvankelijk 55, maar de Nederlander Van Linschooten trok zich attent terug om er een even aantal deelnemers van te maken) en er mochten alleen amateurs aan meedoen. Schakers uit Duitsland en Oostenrijk waren niet uitgenodigd, waarschijnlijk omdat in 1924 de Eerste Wereldoorlog nog te vers in het geheugen lag. Het toernooi werd gewonnen door de Let Hermann Mattison, die tot World Amateur Champion werd uitgeroepen. Het waren hoogtijdagen voor het Letse schaken, want het zilver ging naar zijn landgenoot Fricis Apseniks, terwijl de Belg Edgar Colle op de derde plaats eindigde.

Behalve een individueel klassement was er ook een landenklassement. Dat ging op een wat andere manier dan we nu gewend zijn. Landgenoten speelden gewoon tegen elkaar en lang niet alle landen hadden vier spelers. De eerste prijs ging naar Tsjechoslowakije, voor Hongarije en Zwitserland. Het Nederlandse team, bestaande uit Euwe, Oskam en Rueb, eindigde op de 11^e plaats.

Op de laatste dag van het toernooi, op 20 juli 1924, werd de FIDE opgericht op initiatief van Pierre Vincent, secretaris-generaal van de Franse Schaakbond. Het protocol van oprichting werd ondertekend door 15 nationale schaakbonden (13 Europese landen, Argentinië en Canada). Namens de Nederlandse Schaakbond tekende Alexander Rueb in zijn hoedanigheid als voorzitter van de Nederlandse Schaakbond. Tijdens de vergadering werd Rueb gekozen als voorzitter van de FIDE. Het hoofdkantoor werd gevestigd in het Nationaal Schaakgebouw aan de Van Speijkstraat te Den Haag. Het eerbiedwaardige DD, één van de oudste schaakverenigingen van Nederland, speelt er nog steeds.

Overigens was de FIDE in de beginjaren tamelijk armlastig, en mede daarom nog niet zo machtig als tegenwoordig. De contributie bedroeg slechts 300 Franse francs per jaar, waarschijnlijk bedoeld om geen al te hoge drempel op te werpen voor minder goed bij kas zittende bonden.

Let wel, het acroniem van de Federation Internationale Des Echecs was aanvankelijk niet FIDE, maar FIE. Enkele jaren na de oprichting werd de naam gewijzigd op instigatie van, *what's in a name*, de Italiaanse schaakbobo Alberto Fidi!

In juli 1925 organiseerde de FIDE in Zürich haar eerste jaarvergadering, ter ere van het 117-jarig bestaan van de plaatselijke schaakvereniging (de oudste van Europa!). Tijdens deze vergadering werd Capablanca erkend als wereldkampioen. Tegelijkertijd werd de wens uitgesproken te worden betrokken bij de organisatie van de strijd om het wereldkampioenschap, dat tot dan privébezit was. De FIDE ging in principe akkoord met de London Rules maar men vond een bedrag van 10.000 dollar wat al te gortig en Capablanca werd (vergeefs) opgeroepen zijn eisen te matigen.

Een jaar later kwamen de gedelegeerden bijeen in Budapest. Tijdens dit congres werd er, behalve vergaderd, ook geschaakt. Er waren diverse evenementen. Het zogeheten Masters-toernooi werd gewonnen door de Oostenrijker Ernst Grünfeld (precies, die van de opening ...) en de Italiaan Monticelli, het Open Toernooi ging naar de Hongaar Zinner en het damestoernooi werd een prooi voor de Britse Edith Holloway. Er werd ook nog een landenwedstrijd georganiseerd, maar die stelde niet veel voor. Er deden maar zes landen aan mee, en toen Oostenrijk en Tsjechoslowakije zich terugtrokken werd de spoeling wel heel erg dun. Hongarije won, gevolgd door Joegoslavië, Roemenië en Duitsland. Vanwege het geringe aantal deelnemende landen telde het evenement niet als officiële Olympiade.

Overigens, de naam 'Olympiade' was niet de officiële naam, de FIDE gebruikte zelf het wat omslachtige 'Tournament of Nations'. Maar in de wandelgangen werd er hardnekkig gesproken van 'Olympiade', een verwijzing naar de Olympische Spelen van het oprichtingsjaar 1924, en met ingang van 1952, toen het evenement in Helsinki werd gehouden, werd die naam officieel.

De eerste door de FIDE erkende Schaakolympiade werd gespeeld in 1927 te Londen, waar 16 landen acte de présence gaven. Voor deze gelegenheid stelde de Britse industrieel Frederick Hamilton-Russell een naar hem genoemde puissant grote beker ter beschikking, die nog steeds in de prijzenkast van het winnende land terecht komt. Van de sterke landen ontbraken alleen de Verenigde Staten en Polen. Hongarije, onder aanvoering van Geza Maroczy, was opnieuw de sterkste. Denemarken, dat met een team van tamelijk onbekende spelers was komen opdagen, pakte verrassend het zilver en de derde plaats ging naar het gastland. Het Nederlandse team (Euwe, Weenink, Te Kolsté, Kroone en Schelfhout) presteerde uitstekend en eindigde op de vierde plaats. Een primeur was het eerste officiële WK voor dames, dat werd gewonnen door Vera Menchik, dochter van een Tsjechische vader en een Britse moeder. Ze zou wereldkampioene blijven tot 1944, toen zij in Londen, samen met haar moeder en zus, omkwam bij een Duits bombardement.

In 1928 was de Olympiade in Den Haag, gelijktijdig met de Olympische Spelen in Amsterdam. Gespeeld werd in de zalen van het Binnenhof. Zoals destijds gebruikelijk, en geheel conform de Olympische gedachte, mochten er alleen amateurs aan meedoen, maar na veel protesten en verwarring (sommige landen hanteerden andere criteria voor het begrip 'professionalisme' dan andere) gaf de FIDE toe en mochten ook de profs meedoen. Euwe won het individuele toernooi en behaalde een van de eerste grote successen uit zijn schaakcarrière. De landenwedstrijd ging opnieuw naar het Hongaarse team, voor de Verenigde Staten en Polen. Tijdens het congres kondigde Rueb aan te willen aftreden, maar de vergadering ging daar niet mee akkoord! Rueb dankte de vergadering voor het in hem gestelde vertrouwen en bleef in functie tot 1949.

De eerstvolgende bijeenkomst was in 1929 in Venetië. Ditmaal werd er alleen vergaderd, met als belangrijkste besluit dat professionals definitief welkom waren mee te doen aan toekomstige Olympiades. Opmerkelijk was het voorstel van de Tsjechische afgevaardigde Josef Louma om de namen van openingen en varianten te standaardiseren om aldus te voorkomen dat bijvoorbeeld de Spaanse opening in het ene land 'Spaans' heette en in het andere 'Ruy Lopez'. Gekkenwerk natuurlijk, maar een werkgroep, bestaande uit Tsjechoslowakije, Duitsland, Nederland, Polen en Zweden, ging enthousiast aan de slag. Vijf jaar later (!) was de Sisyfusarbeid dan eindelijk volbracht en werd met nauwelijks verholten trots een boekje van 54 bladzijden gepresenteerd. De verkoop viel wat tegen: er ging slechts één exemplaar van over de toonbank, wat de FIDE een bedrag van welgeteld één franc en 40 centimes opleverde Da's nog eens een collector's item!

In 1930 was er weer een landenwedstrijd, ditmaal in Hamburg ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van de Hamburger Schachklub. Zoals gezegd waren ook de profs ditmaal welkom. Capablanca en Nimzowitsch ontbraken, maar grote spelers als Akiba Rubinstein, Salo Flohr en Frank Marshall waren van de partij. Tartakower kwam uit voor het Poolse team, hoewel hij nooit in Polen was geweest en niet eens Pools sprak!

De deelname van Tartakower legde de Polen geen windeieren. Hij scoorde met 12 uit 16 uitstekend, en mede omdat ook Rubinstein in grote vorm stak (15 uit 17!) eindigde Polen op de eerste plaats, voor Hongarije en gastland Duitsland. Het Nederlandse team (zonder Euwe maar met onder andere Weenink, Landau en Noteboom) eindigde op een keurige zevende plaats. Op de vergadering werd besloten dat voortaan in een vaste bordvolgorde zou worden gespeeld, wat tot die tijd nog niet het geval was.

De Olympiade van 1931 was in Praag. Een recordaantal van 19 teams nam deel. Titelhouders Polen stuurde hetzelfde team dat het vorig jaar nog zo succesvol was geweest en was daarmee één van de favorieten, maar er waren meer kapers op de kust. Aljechin speelde aan het kopbord voor Frankrijk, dat daarmee een gevaarlijke outsider werd, maar het waren ditmaal de Amerikanen, aangevoerd door de grote Frank Marshall, die de show stalen. In de eindrangschikking bleven zij de Polen welgeteld één bordpunt voor. Tsjechië eindigde op de derde plaats. Nederland, opnieuw zonder Euwe, eindigde wat teleurstellend als elfde. De mij volslagen onbekende Johannes ("zeg maar Joop") Addicks deed van zijn spreken door aan het vierde bord bepaald niet onverdienstelijk 10 uit 16 te scoren.

Het was de bedoeling dat de Olympiade van 1932 in Spanje zou worden gehouden, maar de Spanjaarden werden met onoverkomelijke financiële problemen geconfronteerd en moesten de organisatie teruggeven. De FIDE besloot het evenement uit te stellen en pas een jaar later bijeen te komen in het Britse Folkstone. Geen Nederlands team ditmaal. De Amerikanen prolongeerden hun titel en bleven het Tsjechische team 1½ bordpunt voor. Voorafgaand aan het toernooi hadden de Zweden een verbetering ontdekt in de Tarrasch-variant van het damegambiet. Het leverde hen veel punten en een derde plaats op. Polen eindigde als vierde, voor het eerst sinds 1928 buiten de medailles. Op de vergadering werd afgesproken voortaan slechts eens in de twee jaar een landenwedstrijd te organiseren.

Tijdens het toernooi in Folkstone werd een partij gespeeld tussen de Schot Combe met wit en de Let Hasenfuss met zwart. Na 1. d4 c5; 2. e4 cxd4; 3. Pf3 e5; 4. Pxe5?? Da5+ konden de stukken weer in de doos. Het is nog steeds een Olympiaderecord.

In 1935 waren de Polen gastheer. Twintig teams traden in Warschau aan, en opnieuw schitterde het Nederlandse team door afwezigheid. Zoals destijds gebruikelijk speelde iedereen tegen iedereen, zodat er niet minder dan 19 rondes werden gespeeld. De Verenigde Staten, onder aanvoering van de oude Marshall en de nieuwe ster Reuben Fine, toonden zich voor de derde maal in successie de sterksten. Zweden eindigde als tweede en het brons ging naar de Polen.

Voor de vierdebordspeler van de VS, Arthur Dake, was het een bijzonder toernooi. Dake, van Poolse origine, liet de wedstrijd tegen Polen aan zich voorbijgaan omdat hij niet tegen zijn oude vaderland wilde spelen, maar in de overige 18 partijen was hij met een score van 15½ uit 18 bijzonder productief. Op de boot terug naar huis ontmoette hij Helen Gierwatowski, werd hoteldebetel verliefd en vroeg haar ten huwelijk, nog voor de haven van New York was bereikt. Enkele dagen later trouwden zij, met Dake's teamgenoten Marshall en Horowitz als getuigen.

Tijdens de vergadering van Warschau werd bekend gemaakt dat de Duitse Schaakbond in 1936 in München een landenwedstrijd zou organiseren die zou samenvallen met de Olympische Spelen van 1936 in Berlijn. De Duitse Schaakbond was op dat moment al enkele jaren geroyeerd door de FIDE omdat ze alleen arische schakers toeliet, maar de Duitsers was er veel aan gelegen het royement ongedaan maken en om de FIDE te paaien gingen ze er eenmalig mee akkoord ook joodse schakers toe te laten. De FIDE wilde geen standpunt innemen en voor- en tegenstanders debatteerden zo fel dat het soms tot in de speelzaal te horen was. Rueb stelde uiteindelijk voor iedere nationale bond de vrije keuze te laten. Dit voorstel werd aangenomen met 10 stemmen voor, 3 tegen en 4 onthoudingen.

Uiteindelijk zouden 21 teams in München komen opdruiven, waaronder warempel weer een Nederlands team. Een unicum was dat de teams uit acht spelers bestonden in plaats van vier, een formule die later nooit meer is herhaald. Erg sterk was het toernooi overigens niet bezet. De Britten en de Amerikanen ontbraken, en toppers als Bogoljubov, Tartakower, Aljechin, Vidmar en Flohr gaven de voorkeur aan het gelijktijdig gehouden toernooi in Nottingham.

Van meet af aan was duidelijk dat Hongarije, Polen, Duitsland en Joegoslavië met kop en schouders boven de anderen uitstaken. In het Hongaarse team speelde de oude Maroczy bijna al zijn partijen remise, maar zijn teamgenoten scoorden er flink op los (Steiner 15½ uit 20, Szabo 16½ uit 19) en het goud ging naar de Hongaren. Polen, met de nieuwe ster Najdorf aan het tweede bord (16 uit 20), eindigde op de tweede plaats en de Duitsers werden derde. Het Nederlandse team, zonder Euwe maar met Lodewijk Prins, eindigde op een 13^e plaats.

Tijdens de Olympiade van 1937, die werd gespeeld in de Zweedse hoofdstad Stockholm, werd er veel verwacht van het thuisland, dat met Stahlberg en Stoltz internationale toppers in huis had en in eerdere Olympiades goed had gepresteerd. Het werd een grote deceptie voor de Zweden, die zich met een kleurloze 10^e plaats tevreden moesten stellen. Nederland had met Euwe, Landau, Prins, Van Scheltinga en De Groot een vrij sterk team afgevaardigd dat lang om de prijzen meedeed, maar uiteindelijk zat er toch niet meer in dan een zesde plaats. Euwe, op dat moment regerend wereldkampioen, scoorde aan het toernooi 9½ uit 13.

Het waren de Amerikanen die er voor de vierde maal in successie (de onofficiële Olympiade van München 1936 niet meegerekend) met de beker vandoor gingen. Het waren vooral Kashdan en Horowitz die met scores van respectievelijk 14 uit 16 en 13 uit 15 fors aan dit resultaat bijdroegen, maar ook Reuben Fine deed van zich spreken met een score van 11½ uit 15. Hongarije werd op behoorlijke afstand tweede en Polen wist het brons nog net voor de verrassend sterke Argentijnen weg te kapen.

De Olympiade van 1939 werd gespeeld in Buenos Aires, voor de eerste maal buiten Europa. Maar liefst 27 teams deden mee, een record in die tijd. Vooraanstaande schaaklanden als Hongarije en Joegoslavië ontbraken vanwege de reiskosten. De Amerikaanse schakers eisten een vergoeding van 2500 dollar de man, maar de bond wilde niet verder gaan dan 1500 dollar en dat verschil bleek onoplosbaar, zodat ook de Amerikanen thuis bleven. In de Verenigde Staten kent men geen poldermodel Er was wel een Nederlands team, maar Euwe bleef weer eens thuis en werd vervangen door de Rotterdamse schaker Chris de Ronde. De Europese landen scheepten gezamenlijk in aan boord van de s.s. Priapolis voor een Trans-Atlantische reis die meer dan drie weken zou duren.

Tijdens deze Olympiade waren de Duitsers weer welkom, ondanks dat ze nog steeds joodse schakers uitsloten van deelname. Tsjecho-Slowakije, dat na de Duitse annexatie van Sudetenland in oktober 1938 en de inlijving van de overige gebiedsdelen in maart 1939 *de facto* niet meer bestond, deed mee onder de naam 'Protectoraat Bohemen-Moravië'. Oostenrijk had na de *Anschluss* van 13 maart 1938 hetzelfde lot ondergaan en had lijdzaam moeten toezien dat hun twee sterkste spelers, Eliskases en Becker, deel uitmaakten van het Duitse team. Opvallend was verder de deelname van Palestina, dat destijds een ook toen al roerig Brits protectoraat was.

Een vreemde eend in de bijt was de Duitse Sonja Graf, die meedeed aan het gelijktijdig met de Olympiade georganiseerde dames-WK. Op grond van haar openlijk beleden anti-nazisme verbood de Duitse delegatieleider Becker haar onder de Duitse vlag te spelen. Gedurende het toernooi stond er een wit vlaggetje op haar tafel met daarop de toepasselijke tekst *Libre* (vrij).

Door het grote aantal deelnemende landen waren er voor het eerst in de Olympiade-geschiedenis voorronden nodig. Er werden drie groepen van zeven en één groep van zes landen geformeerd, waarvan de nummers 1 tot en met 4 doorgingen naar de grote finale terwijl de afvallers elkaar mochten bestrijden om de Copa Argentina, ter beschikking gesteld door de Argentijnse president Ortiz. Nederland eindigde in zijn groep achter Argentinië en Litouwen op de derde plaats en plaatste zich aldus vrij eenvoudig voor de grote finale.

Deze finale zou op 1 september 1939 beginnen, maar op dezelfde dag kwam het bericht van de Duitse inval in Polen. Grote consternatie! De Engelsen gingen *stante pede* naar huis en de meeste landen hadden veel zin hetzelfde te doen, maar na veel gesteggel werd besloten toch verder te spelen, waarbij zij aangetekend dat sommige landen weigerden tegen Duitsland uit te komen. In totaal zouden zes wedstrijden in een reglementaire 2-2 eindigen. Uiteindelijk bleef Duitsland het Poolse team een half bordpunt voor en werd daarmee winnaar van de Olympiade. Estland, onder aanvoering van Paul Keres, eindigde op de derde plaats. Nederland presteerde naar vermogen en eindigde als achtste.

Zoals gezegd zat de Engelse ploeg toen al lang op de boot naar huis. Drie van hen zouden later een belangrijke rol spelen in de Tweede Wereldoorlog, want Hugh O'Donel Alexander, Stuart Milner-Barry en Harry Golombek maakten deel uit van het team dat op Bletchley Park de Enigma Code zou kraken.

Tijdens de oorlog was er een bruisend schaakleven in Buenos Aires vanwege de vele spelers die een onzekere toekomst in Europa uit de weg gingen en besloten in Argentinië te blijven. De belangrijkste waren Najdorf, Pilnik, Czerniak en Stahlberg, alsmede het gehele Duitse team, en ook de Nederlander De Ronde vond in Argentinië een nieuw vaderland.

Door de oorlogshandelingen kwam het internationale schaakleven grotendeels tot stilstand en de Olympiade van 1939 was voorlopig de laatste. De eerstvolgende was pas in 1950, toen werd bijeengekomen in het Joegoslavische Dubrovnik. Het wereldkampioenschap kwam door het overlijden van Aljechin definitief in handen van de FIDE, dat een grote *boost* kreeg met het lidmaatschap van de Sovjet-Unie in 1948. Daarover wellicht een andere keer meer!

Berichtgeving over de match Van der Sterren-Lai

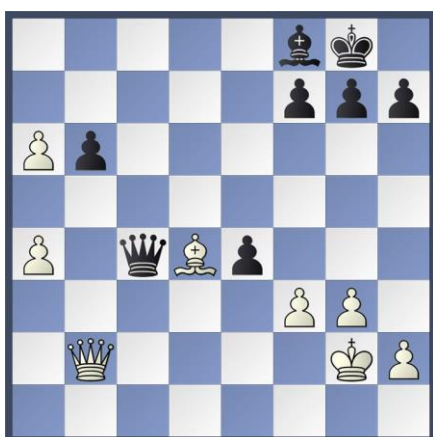
- door Dirk Goes -

Persbericht

Grootmeester Paul van der Sterren en onze clubkampioen Hing Ting Lai nemen het binnenkort in een match over vier partijen tegen elkaar op. Deze match is een side event van het Best of the West-toernooi, dat door S.V. Amsterdam West wordt georganiseerd. Komt dat zien, het belooft een waar spektakel te worden!

Eerste partij

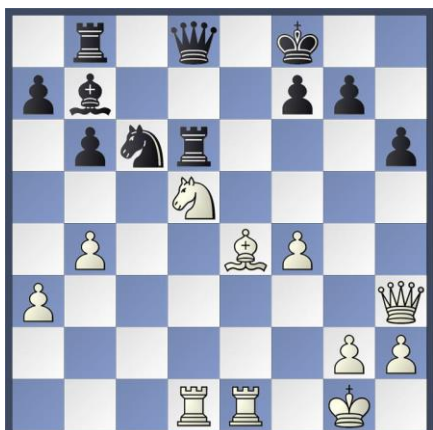
Op zaterdag 1 februari jl. is de eerste partij gespeeld. Met wit bouwde Hing Ting aan een klein plusje, dat zo rond de 30^e zet vaste vorm begon aan te nemen. Even later miste hij een veelbelovende voortzetting:

In lichte tijdnood (zeven zetten in drie minuten) verwierp Hing Ting in bovenstaande stelling 34. a7 en koos voor 34. fxe4. Dat gaf Paul de gelegenheid remise te maken met **34. Dxa6; 35. Db5 Dc8; 36. Lxb6 Dc2+; 37. Kf3 Dd1+; 38. Kg2 Dc2+; 39. Kf3 Dd1+** enz. Ik heb Fritz een uurtje laten kijken naar de voortzetting 34. a7. Het beest orakelde 34. exf3+; 35. Kf2 Dxa4; 36. Dxb6 Dc2+; 37. Kxf3 Df5+; 38. Ke3 Dg5+; 39. Kf2 Dd2+; 40. Kf1 Dd1+; 41. Kg2 Dc2+; 42. Lf2 De4+; 43. Kg1 Dd5; 44. Dd4 Dc6; 45. Da1 Da8 en waardeerde de dan ontstane stelling op +2,5 voor wit! Ik acht mij incapabel te beoordelen hoe waterdicht die variant is

Tweede partij

Op zaterdag 15 maart jl. is ook de tweede partij in remise geëindigd. Na een Nimzo-Indische opening kreeg Paul met wit een hardnekkig plusje, maar Hing Ting verdedigde zich koelbloedig en effectief.

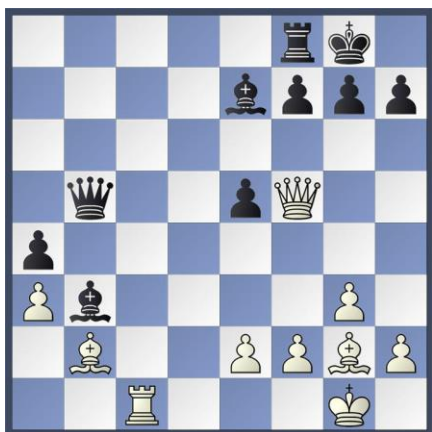

In bovenstaande stelling speelde Paul **24. Df5**, waarna Hing Ting met **24. Pe7** de gelijkmaker op tafel kon leggen. Paul besloot hier tot een elegante herhaling van zetten met **25. Pxe7** (25. Dh7 Pg8 is helemaal niks) **Txd1**; **26. Pg6+ Kg8**; **27. Pe7+ Kf8**; **28. Pg6+** en remise.

Tijdens de post mortem gebeurde er iets grappigs. Een deelnemer aan het gelijktijdig gespeelde Best of the West-toernooi kwam de analyseruimte binnen en vroeg naar de uitslag, om op het antwoord "remise" bewonderend te verzuchten "Zo, remise tegen een grootmeester", waarop Paul ad rem reageerde met een gespeeld bedremmeld "Nou, voor mij is het anders ook geen slechte prestatie".

Derde partij

Op zaterdag 19 april jl. werd de derde partij gespeeld van de match tussen Paul van der Sterren en Hing Ting Lai. Na de opening kreeg Paul met zwart wat meer ruimte, maar de waardering van computer Fritz bleef rond de 0,00 schommelen. We komen erin bij het volgende diagram:

Hing Ting heeft zojuist **23. Df5** gespeeld. Veel is er niet aan de hand, maar zo'n dame in je stelling voelt niet lekker.

23. g6; 24. De4

24. Dxe5 Dxe5; 25. Lxe5 Lxa3 is nog een aardige verliespoging.

24. f5; 25. De3 e4?

In het Engels taalgebied wordt deze zet, die de diagonaal b2-g7 wijd open gooit, met veel gevoel voor understatement "a most unfortunate move" genoemd. Paul was in de analyse aanzienlijk minder eufemistisch, maar sprak nog wel wijze woorden: "Tja, een mens maakt fouten, en die heb ik gemaakt".

26. Dh6 Kf7

Er is niets beters. 26. Lf6; 27. Tc7 wint voor wit, en 26. Tf7; 27. Tc8+ loopt mat in drie.

27. Tc7 Ke8

Ook na 27. Ke6; 28. Dxb7 kan er geen twijfel bestaan over de uitslag.

28. Tc8+ Kd7; 29. Txf8 Dxe2

Paul kiest terecht voor de tegenaanval. Na 29. ... Lxf8; 30. Dxf8 staat hij zonder compensatie een stuk achter.

30. Lf1

Fritz ziet meer in 30. Ta8 Dxb2; 31. Ta7+ Kd8; 32. Dxb7.

30. Dxb2; 31. Tb8?!

Slordig! Alsnog 31. Ta8 was geboden. Paul had nu met 31. De5 voor zijn beste kans kunnen gaan. Echter:

31. Da1

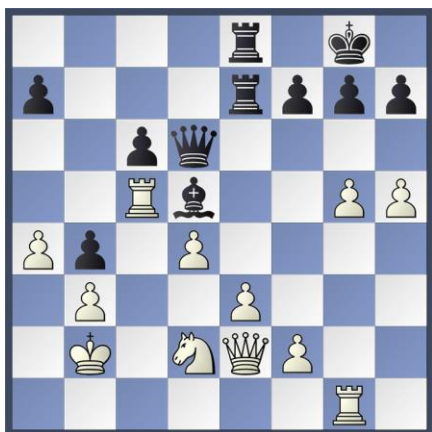
Speculeert op 32 Lc4.

32. Tb7+ Kc6; 33. Txe7 Lc4; 34. Dh3 Dxa3; 35. Dxb7; 1-0.

Een memorabele partij voor Hing Ting. In snel- en rapidschaak wint hij wel vaker van grootmeesters, maar in een echte partij was dat nog nooit gelukt. Bravo!

Vierde partij

Op zaterdag 24 mei werd de vierde en laatste partij van de match tussen Paul van der Sterren en Hing Ting Lai gespeeld. Bij een 2-1 tussenstand in het voordeel van Hing Ting moest Paul met wit winnen om de eindstand gelijk te trekken, terwijl bij iedere andere uitslag de match in het voordeel van de jonge uitdager zou zijn beslist. Het eerste scenario leek lange tijd het meest waarschijnlijk, want Paul kwam na een door Hing Ting suboptimaal gespeelde opening met aanzienlijk voordeel uit de opening. Na 37. Tce8 stond het zo:

Na 38. Pc4 waardeert Fritz de stelling op +2,14 voor wit. Echter:

38. Tg3?!

Een minder gelukkig veld voor de toren.

38. Df4!; 39. Df1? Txe3!

En wel hierom! Na deze fraaie schwindel begon een aanzwellende menigte belangstellenden, van wie bezoekend IM Rini Kuijf de meest prominente was, zich voor de monitor te verdringen om maar niets van het spektakel te hoeven missen.

40. fxe3

40. Txe3 Dxd4+; 41. Kb1 Txe3; 42. fxe3 Dxc5.

40. Dxb3; 41. Df4 De1?!

Beter 41. Dxe3; 42. Dxe3 Txe3; 43. Ta5 Te7.

42. e4 Lxe4; 43. Te5 Txe5; 44. dxe5 Lf5; 45. h6 De2?!

Niet de beste. Na het subtiele 45. c5! (+1,35 voor zwart volgens Fritz) zit wit dringend om een zet verlegen. Nu is remise onontkoombaar.

46. Dd4 Dd3; 47. Dxb4 Dc2+; 48. Ka3 Dc1+; 49. Ka2 Dc2+; 50. Ka1 Dc1+

En remise overeengekomen, waarmee de eindstand op 2,5-1,5 voor Hing Ting werd vastgesteld.

Paul incasseerde zijn matchverlies als de gentleman die hij is. Tijdens de ceremonie protocollaire sprak hij lovende woorden over zijn tegenstander en verklaarde veel plezier aan de match te hebben beleefd. Mij viel de eer ten deel om uit zijn handen het eerste exemplaar van zijn nieuwe boek *Terug in het strijdperk* te mogen ontvangen. Ik heb het al bijna uit

Terugblik op de match

Het idee voor de match ontstond, zoals zoveel goede ideeën, aan de borreltafel, waar ik samen met mijn goede schaakvriend René Pijlman met enige regelmaat de toestand in de schaakwereld bespreek. Mijn oog was gevallen op het kersttoernooi te Groningen, waar het al enige jaren traditie is dat getalenteerde jongeren als Jordan van Foreest en Nick Maatman leerzame matches spelen tegen ervaren grootmeesters, en onder het aloude adagium 'Beter goed gejat dan slecht bedacht' leek het me leuk en leerzaam om voor mijn protegé Hing Ting Lai iets dergelijks te organiseren. Ter plekke werd een matchcomité opgericht. Op zoek naar een geschikte tegenstander viel al snel de naam Paul van der Sterren, wiens speelstijl ongeveer identiek is aan die van Hing Ting. Desgevraagd verklaarde Paul even aan het idee te moeten wennen, maar zijn nieuwsgierigheid was gewekt en hij hapte toe.

Aanvankelijk maakte ik me wel wat zorgen over de mogelijke uitslag. Een half jaartje geleden eindigde de match tussen Jan Werle en Nick Maatman in een 4-0 overwinning voor de grootmeester, en de gedachte om Hing Ting aan dergelijke cijfers bloot te stellen viel mij zwaar. Ik had me geen zorgen hoeven maken. Tijdens zijn eerste witpartij boekte hij een tamelijk soepele plusremise en in de tweede kon hij profiteren van een, laten we zeggen, sterk voor verbetering vatbare zet van zijn grootmeesterlijke opponent. Het moet gezegd, in zijn beide zwartpartijen kwam hij matig tot slecht uit de opening en was het slechts aan zijn taaie vindingsrijkheid te danken dat die binnen de remisemarge bleven. Me dunkt dat daar in de komende jaren nog veel winst is te behalen

Rest mij iedereen die op welke manier dan ook heeft bijgedragen aan het succes van deze match hartelijk dank te zeggen. Voor Hing Ting is het een prachtige en waardevolle ervaring geweest!

Mijn match tegen Paul van der Sterren

- door Hing Ting Lai -

In september 2013 zaten mijn coach Dirk en ik in de auto en Dirk kwam opeens met de vraag of ik het leuk zou vinden om tegen een grootmeester te spelen. Ik dacht aanvankelijk dat een grootmeester te hoog was gegrepen. Met snelschaak gaat het nog wel, maar een echte partij is toch iets heel anders. Dirk stuurde Paul een mailtje en Paul ging akkoord met een trainingmatch van vier partijen, te beginnen in februari 2014 en vervolgens elke maand een partij, samenvallend met de rondes van het Best of the West-toernooi. Pauls stijl is positioneel en in de opening is hij vaak enorm sterk, dus ik was gewaarschuwd.

Paul van der Sterren (Venlo, 1956) werd IM in 1979 en GM in 1989. Hij heeft maar liefst 25 keer meegedaan aan het NK en wist tweemaal (in 1985 en 1993) Nederlands kampioen te worden. In de jaren '80 en '90 was hij één van de sterkste schakers van Nederland. In 1993 eindigde hij bij het Interzonetoernooi van Biel op de gedeelde tweede plaats, waarmee hij zich plaatste voor de kandidatenmatches. Hij verloor de kwartfinale van Gata Kamsky. Paul schreef verschillende boeken over schaken, zoals het driedelige 'De wereld van de schaakopening'. Zijn *opus magnum*, 'Zwart op Wit', met als ondertitel het intrigerende 'Vertaald uit het Pe5xf7?', verscheen in 2011. Zijn meest recente boek, 'Terug in het strijdperk', kwam uit in 2014. Direct na afloop van de match viel Dirk de eer te beurt het eerste exemplaar in ontvangst te mogen nemen!

In oktober 2013 hadden Dirk en ik bij Zukertort een kort kennismakingsgesprek met Paul, waarin we nog wat details bespraken. De eerste twee rondes zouden worden gespeeld in het Woestduincentrum, het hoofdkwartier van SV Amsterdam West, en de laatste twee in de speeltuinvereniging aan het Bilderdijkpark. Op donderdag 30 januari kwamen Dirk, Paul en ik weer bij elkaar om de speelzaal te bezichtigen en te loten voor de kleur. Voor de eerste partij lootte ik wit, dus dat hield in dat ik wit had in de rondes 1 en 3. Toen ik mijn moeder vertelde dat ik een tweekamp zou gaan spelen tegen een voormalig Nederlands kampioen was ze heel enthousiast en belde familieleden in China om te vertellen dat ik tegen Paul mocht spelen. Dat gaf mij een extra *boost* om een mooi resultaat neer te zetten. Voorafgaand aan elke ronde keek ik samen met mijn trainer Matthew Tan naar de sterke en minder sterke punten in Pauls openingsrepertoire, waarbij Matthew me adviseerde om een bepaalde opening wel of juist niet te spelen, erg nuttig.

Eerste partij

Zaterdag 1 februari was het zover: de eerste keer dat ik tegen een echte grootmeester mocht aantreden in een lange partij. Ik had wit en deed mijn best om niet te verliezen, want dat kan fataal zijn in een korte match. Ik speelde het vrij safe en had nauwelijks voordeel na de opening. Op het moment dat ik 28. b4 speelde kwam hij met 28. d5, een zet die een pion kostte. Op de 34e zet had ik een sterke zet, namelijk a7! en op 34. exf3 kon ik 35. Kf2 spelen. Ik had a7 wel ge-

zien, maar met opkomende tijdnood vond ik het te eng en besloot ik tot 34. fxe4, waarna de partij in remise verzandde. Na de partij had ik een beetje een dubbel gevoel: blij omdat ik remise had gehouden en teleurgesteld omdat ik een goede voortzetting had gemist.

Tweede partij

Op zaterdag 15 maart mocht ik het met zwart gaan proberen. Vooraf zag ik in de database dat Paul afwisselend met d4, c4, Pf3 en e4 opent, maar ik legde de focus toch het meest op 1. d4. En inderdaad, het werd een Nimzo-Indiër, Rubinstein-variant. Op de 9e zet speelde ik b6 om hem een beetje te verwarren, want ik heb een partij in de database met 9. a6 en wist bijna zeker dat hij mijn partijen had doorgenomen. De partij ging normaal verder, wit kreeg een geïsoleerde pion maar in ruil daarvoor had hij aanvalskansen. Ik probeerde zoveel mogelijk lichte stukken te ruilen zodat hij minder aanvalskansen had. Met 20. d5 loste hij zijn geïsoleerde pion op en kreeg hij een dominant paard op d5. Daarmee is nog niet alles gezegd, want hij dreigde ook f4 met damewinst, maar ik had al gezien dat ik met 21. Td6! mijn dame kon redden. Na 24. Df5 had ik het leuke eeuwig schaak al gezien. Ik stond de hele tijd onder druk, maar wist door goed verdedigen het halve punt binnen te slepen.

Derde partij

Zaterdag 19 april was de derde ronde, en de eerste partij in de nieuwe locatie. De dag ervoor kon ik mezelf nog inspelen met het jaarlijkse open snelschaakkampioenschap van Amstelveen, waar ik de sterk bezette finalegroep wist te winnen met 6½ uit 7. Na twee rondes stond er 1-1 op het scorebord en was dit mijn laatste witrunde. Ik had tijdens de voorbereiding van deze ronde bij Matthew aangegeven graag geweigerd damegambiet (1. d4 d5; 2. c4 e6; 3. Pc3 Pf6; 4. cxd5 exd5) te willen spelen. Ik zelf vind het vrij fijn spelen, maar het nadeel was dat Paul een groot kenner is van deze variant. Achteraf een verstandige keuze dat ik niet voor 1. d4 heb gekozen. Ook deze partij begon ik weer met mijn lievelingsopening, het Engels. Dit keer had Paul iets anders in gedachten en werd het een omgekeerde draak (1. c4 e5; 2. g3 Pf6; 3. Lg2 d5; cxd5 Pxd5), wat tot scherp spel kan leiden. In de partij was dat ook te merken want met 13. a4 offerde zwart tijdelijk een pion. Na 14. Ta5 twijfelde ik lang over 15. Pf3!, met als mogelijke variant 15. Pxb5; 16. Pxe5 Pxc3; 17. Pxd7 Pxd1; 18. Pxf8 Pc3; 19. Pxe6 en wit wint materiaal. Na de partij hebben Paul en ik samen met Manuel Bosboom deze variant bekeken, maar we konden niks goeds bedenken voor zwart. In de partij werd veel afgeruild en ik bleef met een zwakke pion op a3 zitten. Met 23. Df5! was ik erg tevreden. Deze zet lokte een verzwakking uit en die bleek uiteindelijk fataal. Met de zetten 24. f5 en 25. e4 ging de hele diagonaal open van de loper op b2, en vanaf toen ging het heel snel mis voor zwart. Toen Paul 25. e4? speelde was ik best opgelucht want ik had van tevoren al gezien dat ik dan jacht op zijn koning kon gaan maken. Wat opviel was dat hij deze zet vrij snel speelde, bijna zonder nadenken. Na 29. Dxe2 maakte Paul het nog vrij spannend; ik moest toen vrij lang nadenken en kwam gelukkig met een goede verdediging. Nadat hij 33. Lc4 speelde had ik één verdediging die hij had gemist, en de volgende zet kon hij opgeven. Ik was heel opgelucht dat ik deze partij had gewonnen, want dat hield in dat het in het ergste geval 2-2 zou worden, een uitslag waarvoor ik vooraf zeker had getekend.

Vierde partij

Zaterdag 24 mei was alweer de laatste ronde van deze korte trainingsmatch. Ik had zwart, en remise was genoeg om de match te winnen. Voor de partij rekende ik op 1. c4 en Matthew op 1. e4, en dan misschien de Panov-variant van de Caro Kann, maar geen van beide kwam op het bord. Het werd 1. d4 en Paul had in plaats van de Nimzo 2. Pf3 in petto. Ik besloot hem ook te verrassen en speelde 3. Lb4+ waar ik normaal altijd 3. b6 speel. Na de partij gaf Paul aan dat ik beter 8. c5 had kunnen doen met overgang naar de Ragozin-variant, maar in plaats daarvan speelde ik 8. c6 en verloor daarmee een tempo. In de partij offerde ik snel een pion in de hoop de aanval af te remmen. Dat lukte wel, maar er waren wel veel andere nadelen: ik had geen aanval, ik had een zwakke pion op c6 en Paul had een erg sterk paard op c5. Ik besloot zoveel mogelijk actieve zetten te doen en met 38. Df4 stichtte ik veel verwarring. Na die zet ging hij ook direct de mist in zodat ik de pion terugwon en een gewonnen stelling kreeg. Met de ijzersterke zet 42. e4 wist Paul de schade te beperken en moest ik uiteindelijk de match afsluiten met een herhaling van zetten.

Terugblik

Uiteindelijk heb ik de match gewonnen met 2½-1½, maar belangrijker nog was dat het erg leerzaam voor me is geweest. Een korte samenvatting van de match is dat ik met wit nauwelijks in de problemen ben gekomen en dat ik met zwart nog te makkelijk omver kan worden gelopen. Veel lof voor Dirk (het brein achter de tweekamp), Paul natuurlijk voor het spelen van de tweekamp en Matthew voor de voorbereiding. Maar vooral wil ik mijn sponsors bedanken voor het financieel mogelijk maken van deze match, want zonder hen zou er überhaupt geen tweekamp zijn geweest. Het was een prachtige ervaring!

Materiaal is belangrijk

– door Jan Winsemius –

West staat voor de vraag om nieuw materiaal aan te schaffen. Materiaal is belangrijk. En ik ben een liefhebber. Er zijn er zo meer. Ergens het afgelopen seizoen was Schoffelmeer jarig. Hij zou van zijn moeder een schaakset cadeau krijgen. Zijn ogen glinsterden. Hij was al een paar keer wezen kijken naar wat er zoal te halen was. Schaakstukken! Zelf kreeg ik mijn eerste eigen set voor mijn verjaardag in de zomer voor ik ging studeren. Prachtig setje. Functioneert nog steeds prima, hoewel de zwarte stukken wat van hun glans verloren hebben. Toen ik eenmaal in Amsterdam woonde kreeg ik er een jaar later een schaakklok bij. Die mocht ik overigens zelf kopen bij Merkelbach in de Kalverstraat. Mooie matches met Meuwissen gespeeld met dat materiaal. Materiaal is belangrijk.

Ik had op de middelbare school een vriendje waarmee uitgebreide schaakmatches werden uitgevochten. Ik moet toen een jaar of 14 zijn geweest. Mijn eerste schaakboek lag nog een paar jaar in de toekomst en van clubs had ik al helemaal niet gehoord. Het belangrijkste openingssysteem met wit en met zwart bestond uit het bouwen van een driehoekje met de pionnen op c3 (c6), d4 (d5) en e3 (e6). Functioneert prima in de verdediging en ook in de aanval. Lopertje op d3, paardje op f3 en hopen op mogelijk inhakken op h7, of anders met de pionnen naar voren rennen. Een beetje eenzijdig, maar voor een 14-jarige een prima repertoire. De thuiswedstrijden werden gespeeld op een klein bordje van nep hout met standaard Staunton 3-stukjes.

Als de uitslagen in de onderlinge match op een dag zeer eenzijdig waren, wat in ieder geval in mijn geheugen nogal eens voorkwam, trok hij alles uit de kast om op het eind van de dag de stand nog enigszins acceptabel te maken. Bij uitwedstrijden had hij daarvoor een speciaal schaaksetje, gekregen van één of andere oom die op verre reizen was geweest. De pionnen waren vogels. De lopers waren vogels. De torens waren vogels. De paarden waren vogels, en, inmiddels zal het geen verrassing zijn, ook het koninklijk echtpaar had veren en snavel. De sublieme kwaliteit van dit setje bestond eruit dat die vogels allemaal ongeveer even groot waren. Zo halverwege de pot werd je dan steeds verrast door een paardvogel die ineens torenvogelgingen deed, of een lopervogel die damevogelgingen deed. Je moet je de set voorstellen als bijgaande afdeling, maar dan met vogels zonder kleur die allemaal even groot zijn.

Als je huis-, tuin- en keukenschakend 14 bent en je weet niet echt het verschil tussen a4 en g7, is het lastig de paardvogel/damevogel-discussie te winnen van iemand die vol overtuiging zegt dat hij het verschil tussen de stukken precies weet. De match eindigde in verloren partijen of discussie omdat de thuisspeler de vogels altijd net iets beter uit elkaar wist te houden, of in ieder geval die indruk wekte.

Zelf heb ik voor speciale gelegenheden een setje van mijn opa uit het pré Staunton-tijdperk. Torens en paarden zijn vrij helder te onderscheiden, maar verder bestaat het uit een assortiment van grote en kleine pionnen die verschillende dingen mogen. Het gebruik wordt nog enigszins bemoeilijkt doordat de set is samengesteld uit meerdere incomplete sets. Dat betekent dat pionnen en lopers ook nog van formaat kunnen verschillen. Die sets zijn het leukst bij beginners die de pot die wordt gespeeld niet kunnen reproduceren.

Op de club hebben we ook zo'n setje. Wij van West, één van de grootste en rijkste clubs van het land, hebben één DGT-setje. Dat setje heeft een paar jaar een toren gemist, maar dat is inmiddels, enige bestuursvergaderingen verder, opgelost. Het setje lijkt sterk op wat bij grote internationale toernooien wordt gebruikt. Aan dat setje vallen een paar dingen op. Het eerste is dat, zeker in schemerend schaaklicht, de witte en zwarte stukken nauwelijks uit elkaar te houden zijn. *50 shades of beige*. Geschikt voor schaakpartijen waarin (vaak per ongeluk) dubieuze handelingen met de dame worden verricht.

Voor de speler die heeft onthouden wat hij heeft gedaan in zijn theoretisch openingsvariantje gaat het nog wel, maar de willekeurige voorbijganger begrijpt er geen hol van. Er zijn helemaal geen witte en zwarte stukken. Er is één speler die speelt met vaal beige-bruinig materiaal. De andere speler speelt eveneens met vaal bruinige stukken die uit dezelfde boom zijn gehouwen, maar dan uit de achterkant of zo. Dat is waarschijnlijk ook de belangrijkste reden dat de stukken digitaal zijn gemaakt. Als je aan het spelen bent kun je achteraf op internet altijd kijken hoe de partij is gegaan. Omdat dat voor praktisch spel onhandig is, hangen ze altijd schermen op waar je direct kan zien wat de stelling is.

Als je het setje voor het eerst ziet denk je, het zal een aanbieding zijn geweest, maar bezoek aan Wijk aan Zee laat zien dat de Corus-profs precies dezelfde troep krijgen. Er hangen dan wel weer veel schermen waar wel precies op te zien is wat de stelling is. Dat dan weer wel.

Los van die beige uitstraling deugt er eigenlijk ook niets aan deze set. DGT timeless heet het. Tijdloos lelijk! Deze foto is overigens kennelijk van een set die nog niet in de was is geweest, aangezien donker en licht nog redelijk te onderscheiden zijn. Het lijkt alsof de onderkant en bovenkant door verschillende ontwerpers is getekend en vervolgens in de fabriek aan elkaar geplakt.

De koning is breed geschouderd, zo lijkt me, en heeft een veel te dik en weinig subtiel kruis. De dame heeft een te dikke nek, te dikke bol op de kroon en daarop ook weer een iets te dikke top. De loper heeft een vreselijk waterhoofd op een te dikke nek. Het paard gaat nog wel, hoewel de combinatie van ogen en oren op zijn minst fantasierijk is te noemen. Ook de toren heeft wat te grote kantelen en de pion is al helemaal uit verhouding. En er komt geen zwart in het materiaal voor! Partijen worden geopend met de vraag: „Heb ik bruin of heb jij bruin?” Ik vind het allemaal tamelijk onsmakelijk.

De profs maakt het kennelijk weinig uit. Van stakingen heb ik nog niet gehoord. Ook als excuus wordt het weinig gebruikt: "Waarom heb je die looper weggegeven?". "Hij was te lelijk".

En dan kost zo'n DGT-setje toch een paar knaken. Standaard setje € 160. Voor € 170 kun je de set Classic kopen.

En het moet gezegd, voor een tientje extra klaart het al een eind op. We hebben in ieder geval gewoon zwarte stukken. Zelf zou ik liever een echt kruis zien op de kop van de koning. De dame is nog wat kort en dik in vergelijking met de andere stukken (geen fotomodel zullen we maar zeggen), maar wel een mooi fijn afgewerkt kroontje. De looper heeft toch een beetje een gek rond hoofd, maar wel weer een fijn puntje. Voor € 170 is het paard een beetje een hobbelpaard en de toren is wat dik. De bol van de pion is iets te groot, maar niet zo erg als in de timeless set.

Als je nog iets rijker bent mag je de set Royal aanschaffen à € 220. De verwachtingen zijn natuurlijk hooggespannen, maar helaas. Kennelijk heeft een of andere ontwerper 50 eurootjes gekregen om de stukken wat lelijker te maken.

Het paard doet een beetje denken aan de leeuwen uit de tijd van Rembrandt. De gemiddelde huis-, tuin- en keukenschilder had gehoord dat er zoiets bestond als een leeuw. Overal haar, vooral op de kop wat extra. Enge beesten. Met die basisinformatie werd aan het tekenen geslagen met vaak verrassend resultaat. Het is ernstig de vraag of de houtsnijder van dit setje ooit een paard heeft gezien. Voor koning en dame is inspiratie opgedaan bij de tijdloze set. Het is allemaal weer wat lomp. De looper heeft een ranker hoofd, wat al beter is, maar zodra de kop wat slanker is valt op dat de voet wat dik is aangezet. De toren ontstijgt nauwelijks het niveau van een pion. Ik zou ernstig twijfelen hier een open lijn voor te creëren, en als het ding binnenvalt op de tweede rij staat hij zo ver weg dat je hem waarschijnlijk helemaal niet meer ziet.

Als je minder geld te besteden hebt wordt het helemaal een zootje. Over het plastic materiaal dat onze bond aanbiedt wil ik het al helemaal niet meer hebben. In de klasse hout is er in ieder geval een vrije keuze tussen bruin en zwart. Dat wordt dus zwart lijkt me. Vervolgens kunnen we kiezen uit maatje 4 of 5. Het maakt mij niet zo heel veel uit, als het bord maar bijpassend is. En een gemengde samenstelling van de speelvoorraad van de club lijkt me onhandig, aangezien de praktijk uitwijst dat grote en kleine stukken de neiging hebben door elkaar te raken.

Dit is wat we krijgen:

Je ziet dat de goedkope jongens afkijken bij de profs. De schouder van de koning is weer wat uit verhouding. Kruis iets te groot. De dame is weggelopen uit een vroeg schilderij van Van Gogh. De pion vertoont duidelijke overeenkomsten met babykickers, ofwel het is een dikkopje. Paard gaat, van dergelijke lopers ben ik geen liefhebber en de toren kan wat indrukwekkender. Meest irritant is de dame. Dit alles overigens voor onder de 40 euro.

Ongeveer hetzelfde spul is voor het dubbele bedrag ook in ebbenhout verkrijgbaar. Zo gaan we er niet echt komen, vrees ik. Materiaal is belangrijk, zoveel is duidelijk. Een beetje darter of biljarter weet dat. Een pijl moet niet te zwaar zijn. Niet te licht ook. Bovendien helpt het als de pijl er een beetje goed uitziet. Een kromme keu is onhandig, tenzij het natuurlijk een keu is waar je aan gewend bent en je tegenstander, die met dezelfde keu speelt, niet. Er zijn hele sporten die alleen op materiaal worden beslist. Of de sporter er iets van kan of begrijpt doet er niet zo veel meer toe. Zo had ik zelf het afgelopen seizoen in een Red Bull-auto waarschijnlijk de F1 wel gewonnen. Ik geef bijvoorbeeld Glenn Slonk een goede kans om met de speren van voor de regelaanpassing mee te dingen naar medailles op de Spelen. Iemand als Jan Schuur zou met de inmiddels verboden haaienpakken hoge ogen gooien bij het Olympisch zwemmen.

Als materiaal zo belangrijk is, is het gek dat het bij het schaken zo onderbelicht is. Het onderwerp is des te belangrijker nu we mogelijk nieuwe setjes gaan aanschaffen.

Ik heb zelf weleens gepubliceerd over een mammoetivoren setje. Voor de volledigheid zal ik het nog één keer laten zien.

Hier is echt heel weinig mis mee. Misschien is het kruisje van de koning iets te klein. En het paard is misschien wat te mooi. Een beetje een dressuurpaard. Deze harige mammoet zou tussen de benen van Ankie van Grunsven niet misstaan. De zwarte stukken zijn goed zwart, waarschijnlijk van de Afrikaanse mammoet. Alles is zo'n beetje zoals het hoort. Eigenlijk is alleen de prijs een puntje van aandacht, vooral omdat de aanbieding inmiddels verlopen is: \$ 12.995. Maar dan heb je ook wat.

Je kan zoiets ook in hout kopen. Dat scheelt een paar øre. Rond deze tijd is de Sinquefield-cup gespeeld, georganiseerd door de St. Louis schaakvereniging. Die hebben speciaal voor het toernooi een setje laten ontwerpen. Een beetje hetzelfde idee. Je kan duidelijk zien dat de zwarte stukken op de achtergrond echt zwart zijn. Prijskaartje \$ 1.695 voor deze Sinquefield memorial chess set. Als je aan het toernooi meedoet krijg je overigens zo'n setje. Gemiddelde rating van het toernooi ligt wel op 2802, dus meedoen om een setje te scoren is niet voor iedereen weggelegd. Maar, misschien wel iets voor the Best of the West. Best of the West commemorative chess set.

Vol goede ideeën, maar helaas een beetje boven budget. Misschien zoiets dan.

House of Staunton EXECUTIVE, \$ 99 per setje. Het is nog niet ideaal, maar het begint ergens op te lijken. Dat is omgerekend in eurotjes slechts € 74,60. Helaas is dat zonder invoerrechten en BTW. Inclusief dat alles is het gewoon weer 100 euro, tenzij we iemand van de club bereid vinden zo'n 1.500 schaakstukken met een lengte tot 3,75 inch in het vliegtuig mee te nemen in lichaamsholtes.

Ik haak af met het onderzoek naar materiaal. Misschien toch nog een jaartje door met de troep die we hebben. Als er suggesties zijn, staan wij van de materiaalcommissie daarvoor volledig open. Vrijwilligers kunnen zich bij ondergetekende aanmelden voor de materiaalcommissie.

Schaakmisbruik

- door Sander van de Wiel -

Het valt me op dat schaken steeds vaker in een context wordt geplaatst die niet zoveel met schaken zelf te maken heeft. Het schaakspel wordt dan in een bepaalde omgeving gebruikt om een bepaalde boodschap over te brengen. Die omgeving kan van alles zijn; films, commercials, producten, etc. Maar de boodschap die men probeert over te brengen is vaak dezelfde; we gebruiken het schaakspel om ergens diepgang of intelligentie aan te geven.

Dergelijk gebruik is denk ik prima, daar laten we over het algemeen onze sport graag voor misbruiken. Zie bijvoorbeeld de succesvolle reclamecampagne van Magnus Carlsen voor het hippe kledingmerk G-Star. Nog nooit hebben zoveel jongetjes een schaker willen zijn. Een 'positief' bijproduct van de campagne? Volwassen schakers die ook nog steeds Magnus Carlsen willen zijn. Niet per se omdat Carlsen 1000 ELO beter is, maar vanwege de modellen die hem vanwege zijn intelligentie nogal hoog hebben zitten.

Leuker wordt het wanneer blijkt dat degene die het schaakspel inzet om zijn boodschap over te brengen zijn hand overspeelt.

De eerste keer dat ik me realiseerde dat mensen het leuk vinden om tegen schakers en schaken aan te schurken, was pas een jaar of 7 geleden. Een vriendin van een vriendin is kunstenaar en organiseerde een expositie in een kraakpand samen met een aantal andere kunstenaars. Na de eerste drie glazen middelmatige witte wijn, zoals dat gaat, ben ik me in de

kunst van de mij niet bekende kunstenaars gaan verdiepen. Wijn en kunst werkt als combinatie over het algemeen beter dan wijn en schaken, maar dat is persoonlijk. Een van de aanwezige werken had al snel mijn aandacht. Het was voor zover ik me goed kan herinneren een soort figuur van papier maché en er stond een zelf gefabriceerd schaakbord met dito stukken erbij.

De stukken stonden netjes op het bord, leek het. Al snel bleek het euvel: a1 was een wit veld. Dat zie je heel af en toe bij de jongste jeugd. Op het moment dat de dames dan op e1 en e8 staan valt het vaak wel op. En anders is het 'schakers, even het bord een stukje draaien en de stukken opnieuw inzetten'. Maar hier kon dat niet. a1 was van geveerd papier maché en toch echt een wit veld. Een kwartslag draaien en de stukken opnieuw opzetten leek me leuk, maar dan was dat direct mijn laatste daad van de avond geweest aldaar.

Toen ik de vrouwelijke kunstenaar hierop aansprak ging ze een beetje blozen. "Wat is er dan fout, de stukken staan toch netjes tegenover elkaar?" Ik vond het gek dat niemand haar daar eerder op had gewezen. Het kunstwerk was in ieder geval nog niet verkocht, en daar ging ik zeker geen verandering in brengen.

Vanaf dat moment ben ik vaker op oneigenlijk gebruik van onze sport gaan letten. Mijn conclusie? Het gebeurt veel en komt voor in de meest uiteenlopende omstandigheden.

Let er maar eens op, een wit veld als a1 en h8 is zo gevonden.

Fietsverhuur in Barcelona 2014 verkoopt T-shirts om de revolutie te prediken. Met de schaakrevolutie komt het zo wel goed.

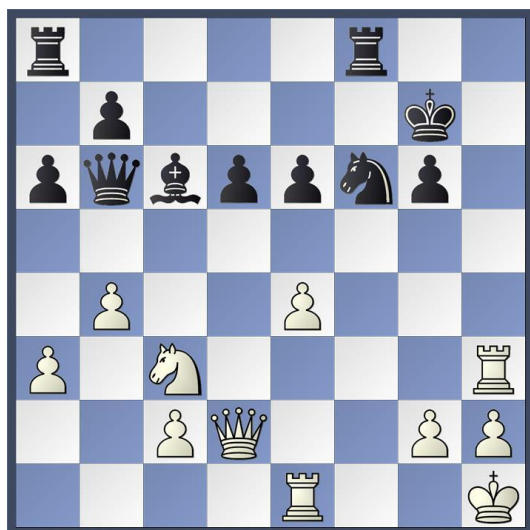
In films wordt ook regelmatig geschaakt, maar hoe? Als een personage in een film snel moet worden neergezet als iemand die niet van de straat is, staat er al snel een schaakbordje opgesteld op de set. Kijk de hoofdpersoon eens niet alleen een held maar ook nog eens heel slim zijn! En vooruitlopend op het optikken van dit stukje kwam ik een website tegen waar je een overzicht kunt opvragen van alle films waarin schaken een rol speelt; www.chess-in-the-cinema.de

Maar wat ik veel interessanter vind is om te kijken waar het misgaat met het schaken of grappig wordt. Het criterium is wat mij betreft dat er in een film een stelling voorkomt waar we op een gemiddelde clubavond ook om kunnen lachen.

Een voorbeeld? 'Independence Day', een Hollywood blockbuster uit 1996.

De premisse: er komen aliens (uit de ruimte, jawel) aan en er lijkt van alles te gaan gebeuren, met name slechte dingen. Dat de film goed gaat aflopen blijkt onder meer uit een schaakpartijtje van één van de helden. Hij schaakt met wit een partijtje in een park in New York. Onze held krijgt de volgende stelling op het bord, waarin hij net e4 heeft gespeeld.

Onze held staat natuurlijk behoorlijk achter, namelijk een stuk tegen een pion. In de film zelf krijg je de stelling maar heel even te zien, dus heeft niemand door wat er op het bord gebeurt.

Zijn tegenstander speelt direct e5. Dat is niet echt goed. De held speelt direct Dh6+ (oei, dat ziet er dreigend uit). Als je nu met de koning naar f7 loopt valt het allemaal reuze mee, maar er wordt Kg8 gespeeld. Dat is een soort van zelfmat; Dxg6 is genoeg om de partij direct te beëindigen.

In de film moet de held vervolgens een halve minuut intelligent kijken alvorens de tegenstander ook echt mat te mogen zetten. Dat ziet er slim uit voor de bioscoopbezoekers, maar dertig seconden nadenken over Dxxg6 mat? En hoe komt zijn tegenstander überhaupt een stuk voor om dan vervolgens zijn koning zo makkelijk te laten vangen?

Ondertussen blijft de conclusie natuurlijk dat we het niet zo erg moeten vinden dat het schaken zo wordt gebruikt. Wat mij betreft mag die vermeende intelligentie nog wel eens wat meer afstralen op de individuele schakers.

Seizoen in weekpraatjes

– door Jan Winsemius –

Ook in weekpraatjes begon het nieuwe seizoen zoals het vorige was geëindigd. Schoffelmeer pakte een prijs met de zomercompetitie. Op de jaarvergadering was Schoffelmeer onzichtbaar achter zijn grote verzameling zilverwerk. De verwachting werd uitgesproken dat Theo Maassen binnenkort bij AT5 zit met een gejatte cup.

In het begin van het seizoen wordt de blunder van de week geïntroduceerd. In een pot waarin Pijlman tegen Mercks strijdt voor remise in een stelling waarin Ruud duidelijk beter schijnt te hebben gestaan, vindt Ruud het nodig om zijn dame op f4 te zetten, wat verrassend is gezien duidelijke mogelijkheden tot mat op de onderste rij. Een PROCUP-topper als Rene moet dan natuurlijk altijd even nadenken over een mogelijk remiseaanbod, maar hij zette ons clubicoon toch maar mat. De eerste blunder van de week is binnen.

Jammer voor het hele blunder van de week-klassement is dat meteen een week later Rob S. zo'n opzichtig stompzinige zet doet dat hij direct na de opening op voor het publiek wel degelijk aantrekkelijke wijze mat in één gaat. We hebben die avond en de directe weken erna natuurlijk lol om deze pot, die nog vaak wordt geciteerd, maar het blunder van de week-klassement is eigenlijk in de eerste maand al gespeeld.

Een week later doet Jan de Wilde tegen Marjolein nog wel een poging om te scoren. Met de opmerking van Jan na het paardverlies kreeg hij de lachers op z'n hand: "Hé, dat paard stond toch verdedigd door de looper?!". Op zich een terecht punt, ware het niet dat die looper er zo juist was afgemept.

Inmiddels begint ook de PROCUP duidelijk te leven in de club. Een week later leek het aan de bar wel alsof iedereen remise had gespeeld. De belangrijkste uitslagen zijn de remises van Pijlman en Kooiman tegen respectievelijk Kotmans en Dekker. Beiden maakten remise vanuit een betere stelling. Dat is natuurlijk het mooist. Pijlman toonde zijn enorme veelzijdigheid als schaker aan door na drie witremises nu met zwart remise te maken. Die man kan werkelijk alles. Nu wel duidelijk is dat er in het blunderklassement weinig meer te winnen valt, worden er weinig potten meer ingeleverd. Iedereen schakelt om naar het remiseklassement, zo lijkt.

De eerste periode is inmiddels ongemeen spannend. De voorlaatste ronde staan er zes spelers zeer kort van elkaar bovenaan de ranglijst.

- Jeroen Cromsigt 824
- René Pijlman 824
- Jan Winsemius 822
- Peter Manuel 816
- Frans Schoffelmeer 814
- Mark Nieuwenbroek 803

Vijf spelers binnen 10 punten, en Mark kan de periode ook nog pakken, bijvoorbeeld als iedereen remise speelt en Mark wint, maar op de één of andere manier klinkt dat een beetje als de omgekeerde wereld. Het is volkomen onduidelijk wat nu de winnende strategie is.

Een week later pakt Manuel om volkomen onduidelijke redenen de periode. De puntentelling blijft verrassende resultaten opleveren. Manuel concentreert zich de rest van het seizoen op zijn andere hobby's. Aan het eind van het jaar blijkt dat hij de voorbereiding voor de nacompetitie iets te licht opvat en hij geraakt in een vrije ratingval.

Een van de hoogtepunten van het seizoen zijn de livewedstrijden van het WK die op de club worden gevolgd. Het is natuurlijk altijd fijn om een reden te hebben om 10 uur 's-ochtends naar de Woestduin te gaan. De opkomst voor het commentaar van Seirawan is enorm.

Rond Sinterklaas heeft iedereen de geest van het feest te pakken. Er zijn zelden zo veel cadeaus gegeven als die clubavond, onder andere door Frits, Marc, Marlo, Yvette, Frans, Piet, Jan Schuur en waarschijnlijk nog vele, vele anderen. Het cadeau van Frits bestond uit het over het hoofd zien van een mat in één, om vervolgens door zijn vlag te gaan. Jeroen was zo blij als een kind vol chocola.

Tussen Kerst en oud en nieuw werd op bord 1 een titanenstrijd uitgevochten tussen Jeroen en Jeroen om de koppositie in de kroongroep. Hoewel je zou zeggen dat het logisch is, was het toch verrassend dat Jeroen won. Jeroen sloeg een looper op d3, Jeroen antwoordde met Dxh6, wat kon door een toren op g3. Jeroen verdedigde echter door de looper van d3 terug te trekken naar g6. Het is onduidelijk of Jeroen dit allemaal had bedoeld.

Ook in de maand december blijkt dat het weekpraatje niet alleen is bedoeld om de belangrijkste blunders en citaten van de clubavond te verzamelen. Het weekpraatje is ook een politiek podium. Er wordt geageerd tegen clubs als Caissa en VAS, die continu de promotieklasse bezetten met broodspelers die na promotie het volgend jaar weer gewoon in dezelfde klasse spelen. In de KNSB is het gevolg dat de teams die worden opgesteld door genoemde clubs zo zwak zijn dat verrassend weinig punten worden gehaald. West stippelt de strategie voor volgend jaar uit: "Een Bulgaar voor Blanchard. We gaan dat financieren met crowd funding en we hebben al een specifieke Bulgaar op het oog: Boris Ivanov! Hij is weleens beschuldigd van vals spelen, maar vooralsnog is nooit vastgesteld dat hij iets tegen de reglementen heeft gedaan, dus het zou heel onterecht zijn als daar een punt van werd gemaakt. Als Boris niet kan, kunnen we ook zijn schoenen lenen. Het gerucht gaat dat je daar een stuk beter van gaat schaken."

Met Kerst is zichtbaar dat West echt één club is geworden. De Tombola en de Kerstquiz zijn volledig geïntegreerd. Student Pronk wint een voedselpakket, Piet Kooiman wint een rood laklederen handtas en de vrouw van de quizmaster een groot bierpakket. Er wordt gesproken van doorgestoken kaarten.

In het nieuwe jaar wordt geëxperimenteerd met live videoverslagen van de blunder van de week. Een pot van Kotmans wordt met zeer vakkundig commentaar online geplaatst. Hoewel dit absoluut naar meer smaakt is het directe gevolg dat de rest van het jaar niemand meer een blunder inlevert bij de jury. Heel jammer allemaal.

In februari wordt duidelijk dat de messen voor het kampioenschap geslepen zijn. Winsemius heeft de tegenstander van Schoffelmeer afgebeeld zodat deze puntjes laat liggen, hoewel het gerucht gaat dat hij hem in het Vondelpark aan een boom heeft gebonden. De voorzitter deelt zichzelf op een strategisch moment voor de beker in tegen Boellaard en rekent zelf op onnavolgbare wijze de periodestand uit.

Zelf heb ik in februari de laatste stuiptrekkingen in een gooi naar de titel. Een prachtige partij tegen Frans sterft zoals altijd in schoonheid. Iedereen weet het inmiddels. Om van Frans te winnen moet je snel verloren komen te staan.

Ook in februari wordt het 'Hugootje' geboren. De definitie van een Hugootje: het aanbieden of accepteren van een remise in een stelling met winstkansen, waardoor het team kostbare punten laat liggen. Het verdient natuurlijk geen schoonheidsprijs, maar het is nog niet zo erg als een 'Slonkje': het aanbieden of accepteren van een remise tegen een meisje van 8 in een stelling met winstkansen, waardoor het team kostbare punten laat liggen, om vervolgens te zeggen dat dit gebeurde op advies van de teamleider (?????). Enige positieve dat we hiervan kunnen zeggen is dat de legende van Glenn Slonk is geboren.

In maart wordt het Zuid-Afrikaans doorgeefschaak op de club geïntroduceerd. Het is een variant waar met 3 tegen 3 wordt gespeeld. Alle geslagen stukken worden doorgegeven aan het middelste bord, dat de neiging heeft nogal tamelijk vol te komen staan. Winsemius-Golbach-Nieuwenbroek vegen de vloer aan met Nienaber-Hillebrand-Meuwissen. Een mooi spel en een verrijking voor de club.

Mijn hoogtepunt van het seizoen ligt in maart, wanneer de vloer wordt aangeveegd met het nieuwe openingsrepertoire van Meuwissen. Een thuisvariantje leidt tot dodelijke aanval. Ik overwoog nog even om een kwartiertje na te denken, om zo te doen alsof ik het dubbele stukoffer ter plekke bedacht, maar het is ook wel lekker om iemand er in 3 minuten af te rossen. Het zijn van die overwegingen die tijd kosten.

Dan volgt in het seizoen toch een pijnlijk moment. Afscheid van de Woestduin. Op een zaterdagmiddag een potje spelen voor de kroongroep terwijl boven psalmen worden geïnfund. Koninginnenacht: het eeuwig dilemma tussen dansmariekjes en bitterballen. Over bitterballen gesproken: op donderdag naar huis gaan als de zon al weer ruim op is. Joop! Kunnen we die geen erebarman maken van West, of anders barman van verdienste? Met wie moet Joop nu gaan dobbelen en toepen als de Woestduin tegen de vlakke is? Dat de verlatingsangst wederzijds is blijkt als een paar weken later Joop opduikt op de nieuwe locatie om een schaakcursus te volgen.

De oude speellocatie is niet meer, lang leve de nieuwe speellocatie! Nadat we vorige week goed en uitgebreid afscheid namen van het Woestduincentrum betrokken we deze week onze nieuwe speellocatie. Op die nieuwe locatie meteen het hoofdevenement van West: het Oranjetoernooi. Meteen bij de deur kon je het onderscheid al zien tussen de profsporters en de vrijetijdsschakers. Sommigen liepen langs de bar en namen meteen een traditioneel oranjetoernooi oranjebitter. Anderen prefereerden een bakje koffie. Topfavoriet Bosboom testte meteen de oranje glaasjes. Lokale favoriet Schoffelmeer verraste bij de bar met een zelfbewust "één fanta". Dat belooft wat.

Zo aan het eind van het seizoen werden de weekpraatjes wat schaars vanwege drukte van verschillende redacteuren. Er valt nog te melden dat de Speeltuinenvereniging een groot succes lijkt te zijn. Prima bier, prima bitterballen en het is ook wel fijn dat we iets eerder naar bed mogen door de week.

De voorzitter, die aan het begin van het seizoen nog opzichtig slecht schaakte, ging niet echt beter spelen, maar pakte wel elke week meer puntjes, wat gepaard ging met een naar verhouding exponentiële groei van zijn praatjes. In de na-competitie hakte hij met zijn heldere speelstijl de tegenstand gedecideerd van het bord. Toen de einduitslag bekend was kon een bijl van 3 meter de grijns niet meer van zijn gezicht hakken. Paul Scheermeijer: "West heeft nooit een andere kampioen gehad".

De zomercompetitie wordt inmiddels gespeeld in de bijkeuken van de Woestduin, omdat de Bilderdijk moet worden verbouwd vanwege de extreme groei van onze vereniging. Het volgend seizoen staat weer voor de boeg. Een nieuwe gooi naar de titel. De voorbereiding is gestart. Ik wens mijn tegenstanders veel overmoed, concentratieverlies en blunders toe. We zijn benieuwd of het volgend jaar weer een onderonsje van de Schoffels en de Scheren wordt.

Het tragische leven van Klaus Junge

- door Dirk Goes -

Klaus Junge werd op 1 januari 1924 geboren in het Chileense Concepción als zoon van de Duitse emigranten Otto en Anna Junge. Vader Otto was een begaafd schaker die het in 1922 tot Chileens kampioen schopte. In 1928 remigreerde het gezin Junge naar Hamburg, waar een betere toekomst werd verwacht. Met de kennis van nu een noodlottige beslissing

De jonge Klaus bleek een pienter knaapje. Op grond van het feit dat hij al kon lezen mocht hij in de tweede klas van de lagere school beginnen, en enkele jaren later mocht hij nogmaals een klas overslaan. Reeds op 17-jarige leeftijd behaalde hij het eindexamen van de middelbare school en schreef zich in aan de universiteit voor de studie wiskunde.

Ook wat schaken betreft bleek Klaus over een flinke dosis talent te beschikken. Op 15-jarige leeftijd won hij een toernooi in Lübeck en speelde hij samen met zijn vader in het eerste team van de Hamburger Schachklub, dat zich mede dankzij hem had geplaatst voor de finaleronde van het Duitse Kampioenschap. Met een score van 4½ uit 5 droeg Klaus in deze finaleronde fors bij aan de derde plaats die de Hamburger Schachklub ten deel viel achter de teams van Berlijn en Wenen. In maart 1941 won hij het kampioenschap van Hamburg met 9 uit 9 en twee maanden later plaatste hij zich door winst in het kwalificatietoernooi te Bad Elster voor het Duits Kampioenschap te Bad Oeynhausen. In dat toernooi eindigde hij samen met Paul Felix Schmidt op de eerste plaats, maar verloor de beslissingsmatch met 3½-1½.

Zijn toernooiresultaten bleven opzien baren: Van 5 tot en met 19 oktober 1941 speelde Junge in Warschau zijn eerste internationale toernooi. Hij hield Aljechin op remise en eindigde ongeslagen met 7 uit 11 op een verdienstelijke vierde plaats achter Aljechin, Schmidt en Bogoljubov. Bij de slotceremonie ontving hij de derde schoonheidsprijs voor de volgende combinatie tegen Paul Mross:

□ Klaus Junge

■ Paul Mross

1. d4 Pf6; 2. c4 e6; 3. Pc3 Lb4; 4. e3 0-0; 5. Ld3 b6; 6. Pge2 Lb7; 7. 0-0 d5; 8. f3 c5; 9. a3 La5; 10. Pa2 Pc6; 11. cxd5 exd5; 12. b3 De7; 13. Tb1 a6; 14. Pg3 Tfe8; 15. Tf2 Tad8; 16. Df1 cxd4; 17. Pf5 De6; 18. b4 dxe3; 19. Pxe3 b5; 20. bxa5 d4; 21. Pf5 Pxa5; 22. Lg5 h6; 23. Lh4 Ld5; 24. Te2 Db6; 25. Pb4 Lc4; 26. Txe8 Txe8; 27. Lf2 Pb3; 28. Td1 Le6; 29. Pc2 Td8

30. Pfxd4 Pxd4; 31. Pxd4 Txd4; 32. Kh1!

Een prachtige stille zet, die veld g1 voor de dame evacueert. Er is geen redding meer.

32. Kf8; 33. Dg1; 1-0.

In januari 1942 won Junge het toernooi van Dresden met anderhalf punt voorsprong op de nummer 2, Rudolf Keller. Een paar weken later prolongeerde hij het kampioenschap van Hamburg, ditmaal 'slechts' met 8½ uit 9. Eind maart 1942 werd hij tweede in Rostock achter Carls.

In juni 1942 werd in Salzburg een groot toernooi georganiseerd. Euwe was uitgenodigd maar wilde alleen meedoen als Aljechin van de deelnemerslijst werd geschrapt. Deze had kort daarvoor in de *Deutschen Zeitung in den Niederlanden* enkele antisemitische artikelen gepubliceerd waar de honden geen brood van lusten, vandaar. Toen het organisatiecomité weigerde op zijn eis in te gaan meldde Euwe zich ziek af, waarop werd besloten Junge in het diepe te gooien. Klaus greep zijn kans en eindigde samen met Schmidt op de 3e/4e plaats, achter Aljechin en Keres.

In dit toernooi troffen de spelers elkaar tweemaal. In de eerste partij tegen Aljechin, op dat moment de regerend wereldkampioen, wist Klaus hem te verslaan:

□ **Alexander Aljechin**

■ **Klaus Junge**

1. d4 d5; 2. c4 e6; 3. Pc3 c6; 4. e4 dxe4; 5. Pxe4 Lb4+; 6. Pc3

Tegenwoordig speelt men vrijwel uitsluitend het gambiet 6. Ld2 Dxd4; 7. Lxb4 Dxe4+; 8. Le2.

6. c5; 7. Le3 Da5+; 8. Pge2 cxd4; 9. Lxd4 Pf6; 10. a3 Le7; 11. Pg3 Pc6; 12. b4 Dc7; 13. Le3 0-0; 14. Le2 b6; 15. 0-0 Lb7

Wit staat wat beter, maar de zwarte stelling is zonder zwaktes.

16. Pb5 Db8; 17. Dc1 a6; 18. Pc3 Dc7; 19. Pa4 Pd7; 20. Td1 Pce5; 21. f3 a5; 22. Db2 axb4; 23. axb4 Lf6; 24. Db3

24. b5!

Een sterk positioneel pionoffer!

25. cxb5 Ld5; 26. Txd5?

Voor dit kwaliteitsoffer krijgt wit onvoldoende compensatie.

26. exd5; 27. Tc1 Pc4!

Offert verstandig materiaal terug.

28. Lxc4 dxc4; 29. Txc4 De5; 30. Pc5 Pb6; 31. Tc1 Pd5; 32. Pge4 Pxe3; 33. Dxe3

33. Ta1; 34. Tf1

De alternatieven waren nog minder aantrekkelijk:

- A. 34. Txa1 Dxa1+; 35. Kf2 Ld4.
- B. 34. Pxf6+ gxf6; 35. Dh6 Dd4+; 36. Kf1 Dc4+.
- C. 34. Pd7 Txc1+; 35. Dxc1 Dd4+.

34. Td8; 35. Pxf6+ Dxf6; 36. b6 Txf1+; 37. Kxf1 Dxb6; 38. De4 Db5+; 39. Kf2 Te8; 40. Dd4 Db6; 41. Pb3 Tb8; 42. Dxb6 Txb6; 43. g4 Txb4

En zwart won het eindspel na nog zo'n 25 zetten.

Op naar München, waar Junge in september 1942 deelnam aan het plaatselijke toernooi. Ditmaal stelde hij zijn fans teleur, meer dan een zevende plaats zat er niet in. Maar in oktober 1942 was hij weer helemaal terug, toen hij in het toernooi van Warschau achter Aljechin op een fraaie tweede plaats eindigde. Ditmaal won Aljechin de onderlinge ontmoeting, ongetwijfeld gewaarschuwd door zijn nederlaag in Salzburg.

Van 5 tot en met 17 december 1942 speelde Junge in Praag zijn laatste grote toernooi. In zijn partij tegen de Tjech Kottnauer greep Junge naar het klassieke dubbele loperoffer:

-
- Klaus Junge**
 - Cenek Kottnauer**
-

Stelling na 16. Pe4xc5:

17. Lxh7+! Kxh7; 18. Dh5+ Kg8; 19. Lxg7! f5

19. Kxg7; 20. Dg4+ Kh7; 21. Tf3.

20. Le5! Lf6

Alles verliest. Uiteindelijk 1-0 na 32 zetten.

Bij het ingaan van de laatste ronde stond Junge een vol punt voor op Aljechin. De onderlinge ontmoeting in de laatste ronde ging verloren, zodat ze gezamenlijk op de eerste plaats eindigden.

Na afloop van het toernooi riep Aljechin zijn jonge opponent uit tot diens opvolger als wereldkampioen. Of hij dat echt meende valt niet uit te sluiten. Tegelijkertijd is het goed denkbaar dat Aljechin als opportunistisch collaborateur donders goed wist wat zijn (Duitse) broodheren graag wilden horen

Met zwart speelde Junge bij voorkeur de variant van het Slavisch die nu naar Botwinnik is genoemd (1. d4 d5; 2. c4 e6; 3. Pc3 c6; 4. Pf3 Pf6; 5. Lg5 dxc4; 6. e4 b5; 7. e5 h6; 8. Lh4 g5; 9. Pxd5 hxd5; 10. Lxg5 Pd7). Hij had er veel succes mee. Zou het zo kunnen zijn dat Botwinnik zich reeds begin jaren '40 aan het voorbereiden was op een toekomstige WK-match tegen Junge en later besloot de variant zelf te gaan spelen? Een interessante gedachte

Eind 1942 was Junge ontegenzeggelijk een van de sterkste schakers van de wereld. Een minder fraai trekje was zijn sympathie voor het nationaal-socialisme. Dat was hem waarschijnlijk bijgebracht door zijn vader, die reeds in 1932 lid was geworden van de NSDAP. Op de volgende foto, uit het toernooi van Salzburg 1942, heeft Klaus zwart tegen de Zweed Gösta Stoltz:

Anno nu geen prettig gezicht, zo'n swastika, maar in die tijd was het beslist niet ongebruikelijk.

In juli 2000 werd de Duitse grootmeester Wolfgang Unzicker geïnterviewd door het schaaktijdschrift 'Schach', waarbij ook bovenstaande foto ter sprake kwam:

"Vor einigen Jahren erschien ein Buch über Klaus Junge. Auf einem Photo trägt er dort eine Uniform mit Hakenkreuzbinde. Das allein besagt aber gar nichts, weil beim Reichsarbeitsdienst jeder die Hakenkreuzbinde trug. Ich möchte nicht sagen, dass die Persönlichkeit Klaus Junges umstritten ist. Das Wort umstritten halte ich nicht für angebracht. Die Meinung ist eigentlich einheitlich über ihn. Ich habe eigentlich noch nie Negatives über ihn gehört. Er war nicht nur ein ganz hervorragender Schachspieler. Mein Verhältnis zu Klaus Junge war ausgesprochen gut. Wir waren befreundet."

In december 1942 kreeg Junge een oproep om zich te melden bij de Wehrmacht, waar hij al snel tot luitenant werd bevorderd. Let wel: dit was het 'gewone' Duitse leger. Er gaan geruchten dat hij later bij een SS-regiment terecht zou zijn gekomen, maar dat wordt door de meeste schaakhistorici in twijfel getrokken. Daarbij verklaren meerdere bronnen dat hij uiterst vriendelijk in de omgang was, en ik vraag u af: zou een doorgewinterde nazi in staat zijn geweest om vriendelijk in de omgang te zijn?

Vanaf 1943 speelde Junge alleen nog een paar correspondentietoernooien. Saillant daarbij was een partij tegen Emil Diemer, die hem in een schaaktijdschrift van on-arisch spel had beschuldigd (Junge speelde bij voorkeur 1. d4 of 1. c4 en Diemer vond dat een echte Duitser 1. e4 zou moeten spelen). Junge liet zich niet kennen en won. Met het superarische koningsgambiet!

Klaus Junge
 Emil Diemer

1. e4 e5; 2. f4 exf4; 3. Pf3 Pf6; 4. e5 Ph5; 5. De2

Volgt een in die tijd recente partij Keres-Aljechin.

5. Le7; 6. d4 0-0; 7. g4 fxg3; 8. Dg2!

Een versterking. Keres speelde 8. Pc3 en verloor.

8. d6

Na 8. gxh2; 9. Txx2 gaat het paard op h5 verloren.

9. hxg3 Lg4; 10. Ld3 Pc6; 11. Pc3 Pb4; 12. Le4 d5; 13. Ph2! dxe4; 14. Pxxg4 g6; 15. Le3 Lg5

16. Pxe4 f5?

Dit verliest, maar ook na 16. Lxe3; 17. Txx5 gxh5; 18. Pef6+ Kg7; 19. Pxe3 kan er geen twijfel bestaan over de uitslag van deze partij.

17. Lxxg5 Dxxd4; 18. Pef6+ Txxf6; 19. Pxxf6+ Kf7; 20. Pxxh5 Dxxe5+; 21. De2 Pxxc2+; 22. Kf1 Dxxe2+; 23. Kxe2 Pxxa1; 24. Pf4

En zwart gaf op; 1-0.

In februari 1944 was Klaus op verlof in Hamburg, wat hem in de gelegenheid stelde mee te doen aan het kampioenschap voor teams. Het zou zijn laatste partij worden

□ **Klaus Junge**

■ **Walter Sahlmann**

1. e4 c5; 2. Pf3 e6; 3. d4 cxd4; 4. Pxd4 Pf6; 5. Pc3 d6; 6. Le2 a6; 7. 0-0 Dc7; 8. f4 b5; 9. Lf3 Lb7; 10. e5 dxe5; 11. fxe5 Pfd7; 12. Lxb7 Dxb7; 13. Dh5 g6; 14. Dh4 Lg7; 15. Pe4 Lxe5; 16. Pf3 Db6+; 17. Kh1 Lg7

18. Le3! Dc7; 19. Pfg5 h5; 20. Txf7 De5; 21. Lf4 Dxe4; 22. Pxe4 Kxf7; 23. Pg5+; 1-0.

Klaus Junge sneuvelde op 17 april 1945 bij Welle, krap drie weken voor het einde van de oorlog, toen hij met zijn divisie op de Britten stuitte. Junge kreeg de kans zich over te geven maar weigerde koppig, vuurde onder het uitroepen van 'Sieg Heil' een salvo af en werd neergeschoten. De familie Junge betaalde een hoge prijs voor de oorlog, want naast Klaus stierven nog drie zonen in de strijd, allen aan het Russische front. Slechts één broer overleefde de oorlog

De laatste rustplaats van Klaus Junge.

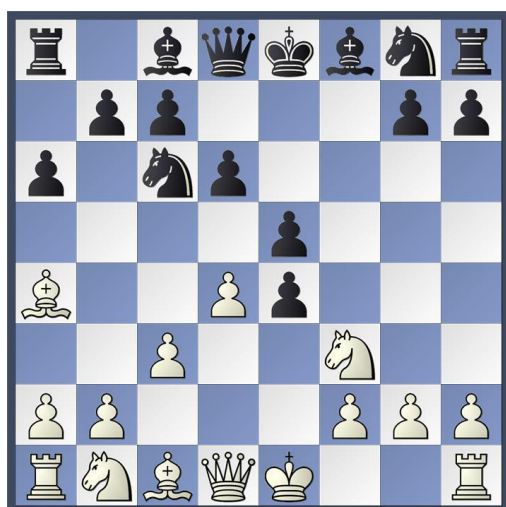
Geen pat, maar wel een lekkere pot!

- door Marc Meuwissen -

In de zesde ronde van het Science Park-toernooi 2014 speelde ik de volgende leuke partij:

□	Marc Meuwissen	(1954)
■	Thomas Olsson	(1846)

1. e4 e5; 2. Pf3 Pc6; 3. Lb5 a6; 4. La4 d6; 5. c3 f5; 6. d4 fxe4

7. Pxe5 dxe5; 8. Dh5+ Ke7; 9. Lxc6 bxc6; 10. Lg5+ Pf6; 11. dxe5 Dd5; 12. Lh4 Kd7; 13. Dg5

13. Pg8; 14. Pa3 Ke6; 15. Pc2 Pe7; 16. Td1 Dxa2; 17. f4 exf3; 18. Dg4+ Kf7; 19. Dxf3+ Kg8; 20. Td8 Df7; 21. Dxf7+ Kxf7; 22. O-O+ Kg6; 23. Lxe7; 1-0.

'When you want something done, ask busy people'. Deze regel ging weer eens op toen ik Dirks vijfde deadline had overschreden en hij me opbelde om te vragen waar het beloofde stukje bleef. Dat was blijkbaar ook nog nodig om mij achter mijn computer te krijgen om dit in te tikken.

Graag zou ik een partij laten zien die in pat eindigt, maar die heb ik niet. Bovenstaande partij komt een heel klein beetje in de buurt omdat achteraf iemand zei dat het een soort gedwongen remisevariant is, eeuwig schaak, maar gelukkig had deze kennis nooit mijn Zweedse tegenstander bereikt. Het is geen hoogstaande partij, maar het was wel erg leuk. We waren alle twee eigenlijk de hele partij in de veronderstelling dat ik gewonnen stond, terwijl de computer redelijk lang vindt dat het gelijk staat en hem op een paar momenten zelfs een plusje geeft.

Tot 11. dxe5 dacht ik dat ik mijn geofferde stuk met rente terugkreeg, de rente zijnde een pion en een zwarte puinhoop, maar 11. Dd5 in plaats van iets als 11. h6 maakte dingen meteen heel anders. Mijn volgende twee zetten zijn verplicht, en dan blundert hij met 13. Pg8. De reden dat ik het niet meteen afmaakte met 14. Dd8+ en Dxf8 was dat ik zag dat hij gewonnen kwam te staan na Lg4, over het hoofd ziende dat die looper dan wel over zijn koning heen moest springen. Om even een kleine indicatie van het niveau te geven

De gedwongen remisevariant is overigens 12. Ke6, waarna niks anders rest dan 13. Lxf6 gxf6 en schaak blijven geven op e8 en h5. Zo ging een dus blijkbaar bekende partij uit het verre verleden. Huiskamervraag: wie speelden deze partij?

Een verbetering voor hem is 17. Kf7, wat er ook wel logisch uitziet. Logischer in ieder geval dan wat hij doet, want met die twee open lijnen maakt het feit dat ik een stuk minder heb niets meer uit. Ik kan na zijn zet beter rokeren, maar met de zet die ik speel krijg ik ook voldoende voordeel (+1 in plaats van +2,5) en is het lekker uitspelen. Ik had dit punt en het punt in de ronde erna hard nodig om weer op 50% uit te komen, wat ik door remise in de achtste en verlies in de laatste ronde alsnog niet heb bereikt.

Matbeelden

De schaker Napoleon

- door Dirk Goes -

De Franse keizer Napoleon Bonaparte had als briljant strateeg een nogal ondernemende schaakstijl. Net als op het slagveld (tijdens zijn veldtochten verloor hij in totaal een slordige 1,7 miljoen man!) keek hij niet op een houtje meer of minder. Op het schaakbord was hij overigens een stuk minder succesvol dan in het dagelijks leven want zijn passie voor het spel was aanzienlijk groter dan zijn schaakkracht. Met wit speelde hij bij voorkeur 1. e4 e5; 2. Df3?!, wat ook toen al een niet al te beste reputatie genoot. Van Napoleon zijn drie partijen bekend gebleven, die waarschijnlijk alle drie apocrief zijn.

Op 20 maart 1804 speelde hij in kasteel Malmaison, zijn nabij Parijs gelegen residentie, tegen hofdame Claire de Remusat, die zich tamelijk gewillig door haar baas liet afslachten.

□ **Napoleon Bonaparte**

■ **Madame de Remusat**

1. Pc3 e5; 2. Pf3 d6; 3. e4 f5; 4. h3 fxe4;
5. Pxe4 Pc6; 6. Pfg5 d5; 7. Dh5+ g6; 8. Df3

Nu wint 8. Lf5 eenvoudig, en 8. De7 ook nog wel. Echter:

8. Ph6; 9. Pf6+ Ke7; 10. Pxd5+ Kd6; 11. Pe4+ Kxd5; 12. Lc4+! Kxc4; 13. Db3+ Kd4; 14. Dd3 mat.

Overigens beweren boze tongen dat Napoleon en Madame de Remusat ook nog wel wat minder onschuldige spelletjes speelden dan schaken, maar ook die geruchten zijn apocrief

In mei 1809 had Napoleon slechts vier dagen nodig om voor de tweede keer (eerder deed hij dat in 1805) de stad Wenen in te nemen. Gevoel voor stijl kan hem niet worden ontzegd want hij nam zijn intrek in het bijzonder fraaie Kasteel Schönbrunn. Tussen de gevechtshandelingen door had Napoleon nog wel wat tijd over om tegen 'de Turk' te spelen. Deze 'Turk' was een zogenaamde schaakautomaat, bestaande uit een in hermelijnen mantel en tulband geklede pop die zelfstandig kon bewegen. Het apparaat was rond 1770 ontwikkeld door de Hongaarse uitvinder Wolfgang von Kempelen. Een schaakcomputer *avant la lettre*? Welnee, het ding was nep! In werkelijkheid zat er een sterke schaker in verborgen die via een ingenieus systeem van spiegeltjes en magneten kon zien wat er op het bord gebeurde.

Van de drie partijen die Napoleon tegen de Turk speelde is deze bewaard gebleven:

-
-
- Napoleon Bonaparte**
 - De Turk**
-
-

1. e4 e5; 2. Df3 Pc6; 3. Lc4 Pf6; 4. Pe2 Lc5; 5. a3 d6; 6. O-O Lg4; 7. Dd3 Ph5; 8. h3 Lxe2; 9. Dxe2 Pf4; 10. De1 Pd4; 11. Lb3

11. Pxd3+!; (Merde!) 12. Kh2 Dh4; 13. g3 Pf3+; 14. Kg2 Pxe1+; 15. Txe1 Dg4; 16. d3 Lxf2; 17. Th1 Dxd3+; 18. Kf1 Ld4; 19. Ke2 Dg2+; 20. Kd1 Dxh1+; 21. Kd2 Dg2+; 22. Ke1 Pg1; 23. Pc3 Lxc3+; 24. bxc3 De2 mat.

Naar alle waarschijnlijkheid zat de Duitse schaker Johann Allgaier in de constructie toen Napoleon tegen de Turk speelde. Zijn naam leeft voort in woeste offervarianten van het koningsgambiet en het Weens.

De Turk had in Wenen zijn vaste woonplaats, wat hem er niet van weerhield om af en toe met zijn eigenaar Johann Maelzel op toernee te gaan, waarbij in 1818 ook Amsterdam en Utrecht werden aangedaan. Nadat Maelzel in 1838 overleed belandde de Turk in het Chinese Museum te Philadelphia, waar het op 5 juli 1854 door brand werd verwoest.

Enkele jaren geleden werd De Turk gereconstrueerd. Zo moet-ie er hebben uitgezien.

In juni 1812 kwam Napoleon op het onzalige idee om met een enorm leger van bijna 500.000 man ten strijde te trekken tegen de Russische tsaar Alexander I. Het zou op een catastrofe uitdraaien. Aanvankelijk ging het nog wel voorspoedig: medio augustus werden de Russen bij Smolensk verslagen en ook de bloedige slag bij Borodino eindigde in een Franse overwinning. Napoleon trok op naar Moskou, maar toen hij daar op 14 september 1812 aankwam trof hij een lege en brandende stad aan: de Russen hadden zich met medeneming van hun voorraden teruggetrokken en de tactiek van de verschroeide aarde toegepast. De tsaar weigerde zich over te geven en van vredesbesprekingen kwam niets terecht. Na het invallen van de zelfs voor Russische begrippen strenge winter zat er voor Napoleon niets anders op dan onverrichterzake huiswaarts te keren, waarbij het Franse leger voortdurend werd bestookt door Russische charges. Tijdens de slag bij Krasny had maarschalk Koetoesov het Franse leger de genadeslag kunnen toebrengen maar hij treuzelde te lang en de Fransen zagen kans de Berezina over te trekken, zij het met enorme verliezen. Nederlandse pontonniers zagen kans om, staande in het ijsskoude water, een noodbrug over de Berezina aan te leggen en redden daarmee nog vele levens. Toen de armzalige restanten van het leger in december 1812 Parijs bereikten waren er van het eens zo trotse leger nog slechts 34.000 manschappen over

De smadelijke terugtocht uit Moskou inspireerde Alexander Petrov (dezelfde die later de Russische opening 1. e4 e5; 2. Pf3 Pf6 op de kaart zou zetten) tot het componeren van het volgende bijzondere probleem:

De zwarte koning is Napoleon. Zojuist heeft hij op b1 Moskou ingenomen. Tsaar Alexander is gevlucht naar h2, de witte dame op h1 is maarschalk Koetoesov en de diagonaal h1-a8 stelt de Berezina voor. De witte paarden (de kozakken) jagen Napoleon naar h8 (Parijs).

1. Pd2+ Ka2; 2. Pc3+ Ka3; 3. Pdb1+ Kb4; 4. Pa2+ Kb5; 5. Pa3+ Ka6

Conform de geschiedenis kan maarschalk Koetoesov nu met 6. Da8 mat hoogstpersoonlijk de trekker overhalen, maar hij geeft Napoleon de kans de Berezina over te steken.

6. Pb4+ Ka7; 7. Pb5+ Kb8; 8. Pa6+ Kc8; 9. Pa7+ Kd7; 10. Pb8+ Ke7; 11. Pc8+ Kf8; 12. Pd7+ Kg8; 13. Pe7+ Kh8

Napoleon is teruggekeerd in Parijs. Aan tsaar Alexander de eer om middels een stapje opzij het vonnis te voltrekken.

14. Kg2 mat.

In Rusland is deze studie verplichte leerstof voor iedere scholier!

Alexander Petrov.

Op 18 juni 1815 verloor Napoleon de Slag bij Waterloo. Zijn rol was uitgespeeld. Vluchtpogingen naar de Verenigde Staten van Amerika faalden omdat de Engelsen alle Franse havens hermetisch hadden afgegrensd. Uiteindelijk gaf hij zich in het havenstadje Rochefort over aan de Engelsen, waarbij hij letterlijk zou hebben gezegd "Laat ik mij onderwerpen aan de edelmoedigste van mijn vijanden". Maar dan in het Frans natuurlijk

Napoleon werd verbannen naar het ver van Europa gelegen eiland Sint Helena. De laatste zes jaar van zijn leven bracht hij samen met een kleine 30 getrouwen in huisarrest door in Longwood House (nu een museum), gelegen op zes kilometer afstand van de hoofdstad Jamestown. In de jaren die volgden hield Napoleon zich voornamelijk bezig met het dicteren van zijn memoires aan zijn privésecretaris, Emmanuel de las Casas, en het ruzie maken met de Britse consul Sir Hudson Lowe, die het tot grote irritatie van Napoleon categorisch vertikte hem met 'your majesty' aan te spreken.

Napoleon verveelde zich te pletter op het bepaald niet mondaine Sint Helena, en het schaakspel was een van de weinige vormen van vertier. Ergens in 1818 (wanneer precies is niet bekend) speelde hij tegen zijn trouwe generaal Henri-Gratien Bertrand de volgende partij.

-
-
- Napoleon Bonaparte**
 - Generaal Bertrand**
-
-

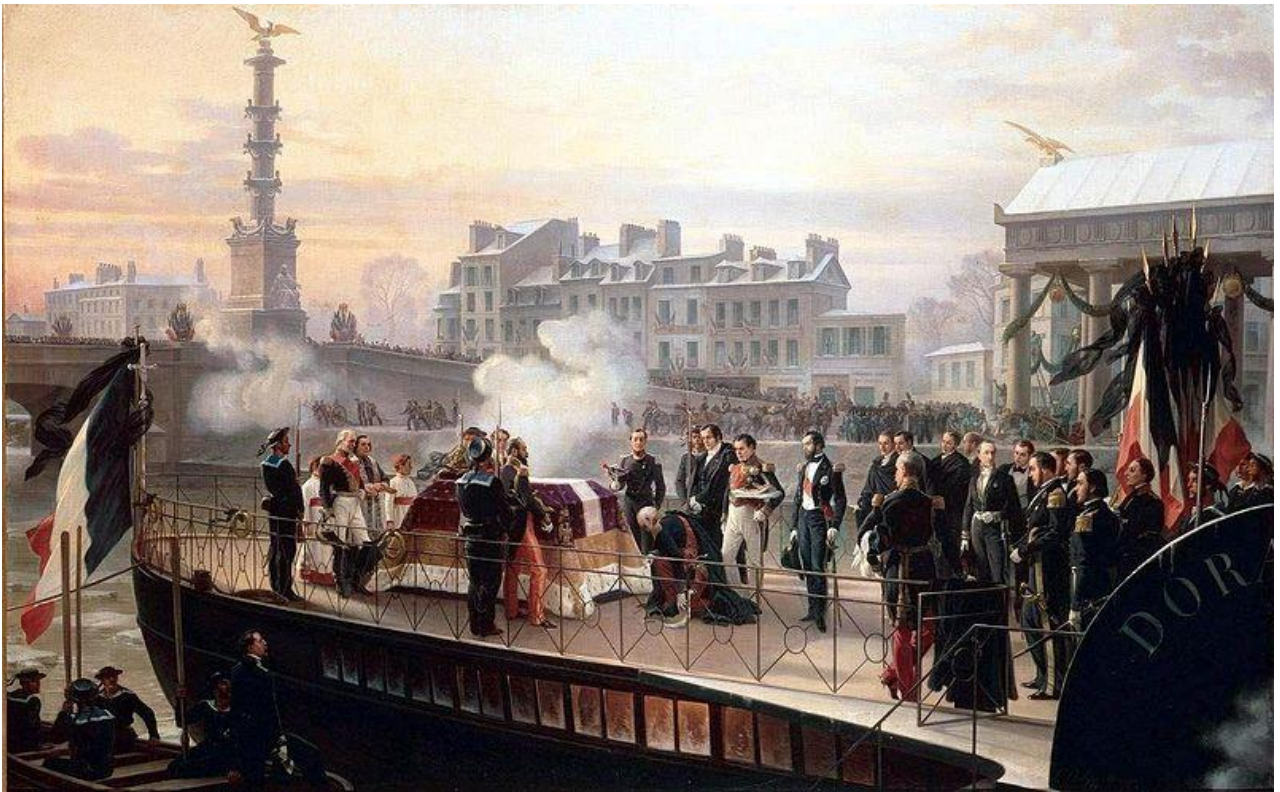
1. e4 e5; 2. Pf3 Pc6; 3. d4 Pxd4; 4. Pxd4 exd4; 5. Lc4 Lc5; 6. c3 De7; 7. O-O De5; 8. f4 dxc3+; 9. Kh1 cxb2; 10. Lxf7+ Kd8; 11. fxe5 bxa1D; 12. Lxg8 Le7; 13. Db3

Nu zou er na 13. Dxe5 niet veel aan de hand zijn. Maar nee

13. a5; 14. Tf8+! Lxf8; 15. Lg5+ Le7; 16. Lxe7+ Kxe7; 17. Df7+ Kd8; 18. Df8 mat.

Napoleon stierf op 5 mei 1821. De officiële doodsoorzaak was maagkanker, maar een grote dosis arsenicum die bij de autopsie in zijn haar werd aangetroffen voedt geruchten dat hij is vergiftigd. Napoleon werd aanvankelijk op Sint Helena ter aarde besteld maar in 1840 werd zijn lichaam opgegraven en overgebracht naar Parijs, waar het op 15 december 1840 onder grote belangstelling van de Parijze bevolking werd bijgezet in de Dôme des Invalides.

15 december 1840: Napoleon komt thuis in La Patrie.

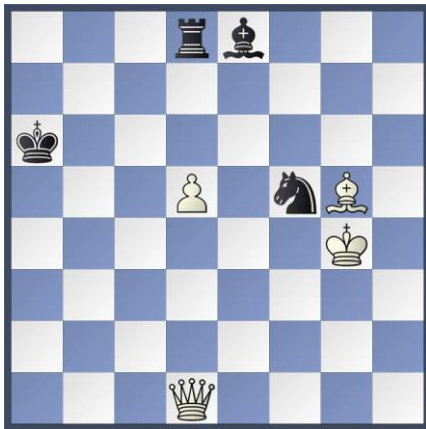

In de Dom des Invalides vond Napoleon zijn laatste rustplaats.

De schoonheid van het spel

(oplossingen op de volgende bladzijde)

Opgave 1

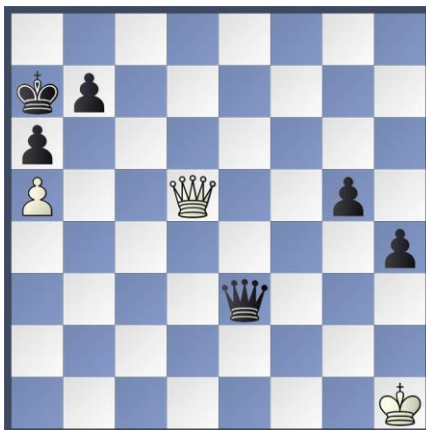
Zwart aan zet schwindelt zich naar pat.

Opgave 4

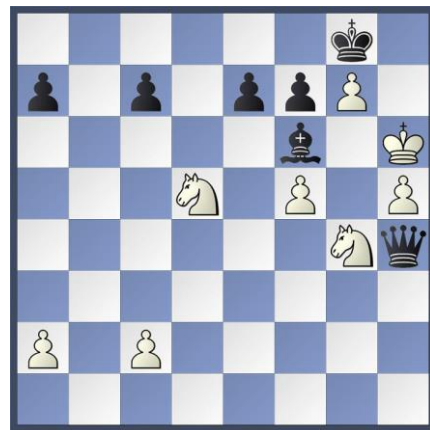
Zwart aan zet schwindelt zich naar pat.

Opgave 2

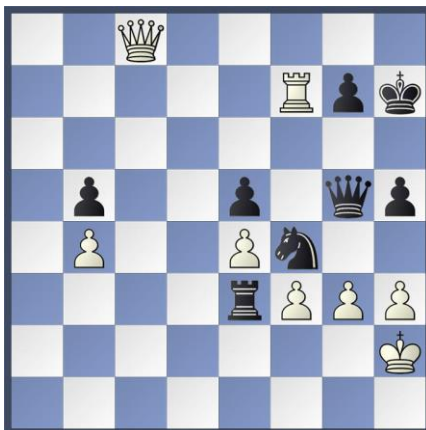
Wit aan zet schwindelt zich naar pat.

Opgave 5

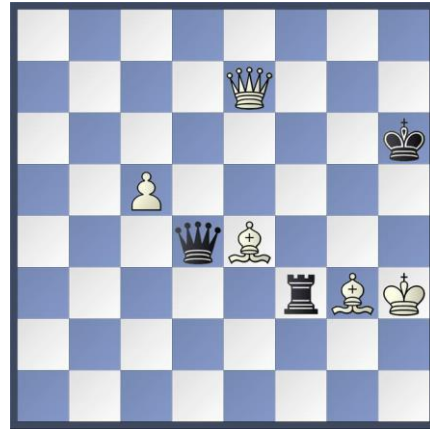
Wit aan zet schwindelt zich naar pat.

Opgave 3

Wit aan zet schwindelt zich naar pat.

Opgave 6

Zwart aan zet schwindelt zich naar pat.

Oplossingen van de vorige bladzijde

Opgave 1

In deze studie van een onbekend gebleven componist staat zwart al materiaal achter, en tot overmaat van ramp staan ook zijn toren en paard nog in. Maar geen nood, in studies is veel mogelijk, en deze is geen uitzondering. Na 1. Pe3+; 2. Lxe3 Lh5+; 3. Kxh5 Txd5+; 4. Dxd5 is het 'gewoon' pat!

Opgave 2

In 1942 deed de grote Samuel Reshevsky mee aan het kampioenschap van de Verenigde Staten. In zijn partij tegen Carl Pilnick (niet te verwarren met de meer bekende Argentijn Hermann Pilnik) zat Reshevsky aan de zwarte kant van de stukken. Met drie pionnen meer heeft hij op papier goede winstkansen, maar met die ellendige dames op het bord is de praktijk een stuk weerbarstiger. In de diagramstelling neemt Pilnick zijn kansen waar met het schijnbaar onschuldige **92. Df5** en wordt na **92. g4; 93. Df2!!** beloond met een nooit meer gedacht halfje. Immers, **93. Dxf2** is pat en niet nemen komt ook al niet *im Frage!*

Opgave 3

Reshevsky was toch al iemand tegen wie het prettig schwindelen was. In deze stelling uit het Amerikaans Kampioenschap 1963 (door Fischer gewonnen met 11 uit 11!) staat hij straal en straal gewonnen tegen Larry Evans. Maar opgeven kan altijd nog, Evans probeert het nog even met **47. h4 Te2+**; **48. Kh1 Dxc3??** en ziet hoe rijk het leven is: **49. Dg8+!! Kxg8**; **50. Txc7!!** en hoe zwart ook terugneemt, het is en blijft liederlijk pat!

Opgave 4

Deze stelling komt uit de partij Alexander Beliavsky – Larry Christiansen, Reggio Emilia 1987. Beliavsky speelt **37. Td7**, en dat ziet er sterk uit met het oog op 37. Dxe6; 38. Th7 mat. Christiansen neemt echter niet de dame maar het paard: **37. Dxf6**; **38. Dxf6??** (eerst 38. Th7+ Kxh7 en pas dan 39. Dxf6 wint); **38. Th2+!!** en het is onmiddellijk remise. Wit moet nemen, 39. Kxh2, maar wordt dan na 39. Tg2+ enz. blijvend gestalkt.

Opgave 5

Dit is een fraai voorbeeld van een zelden vertoond dubbelpat. 1. Pxf6+ Dxf6 (. 1. exf6; 2. Pe7 mat); 2. Pxf6+ exf6; 3. a4 a5; 4. c4 c5 en het dubbelpat is bereikt. Hoogst komisch!

Opgave 6

Zelfs de grote Garri Kasparov ontkwam niet aan het patsyndroom. In 1986 (hij was toen net een jaar wereldkampioen) speelde hij in Engeland een simultaan tegen het Britse jeugdteam en bereikte tegen de 19-jarige Neil McDonald de diagramstelling. Met zijn laatste zet (**54. Ld5xe4**) heeft hij de schijnbaar niet te pareren dreiging 55. Dh7+ Kg5; 56. Dh4 mat in de stelling gebracht. Hier greep McDonald zijn *moment of fame* met het werkelijk diabolische **54. Txc3+!!**; **55. Kxc3 De5+!!** en *The Boss* mocht kiezen uit pat of dameverlies. McDonald werd datzelfde jaar meester en in 1996 grootmeester.

